

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Katedra pastorálních oborů a právních věd

Peter Kolenčík

PASTORAČNÍ POHLED NA HNUTÍ VÍRY

Bakalářská práce

Doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

PRAHA 2010

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a v seznamu literatury a pramenů uvedl veškeré informační zdroje, které jsem použil.“

V Praze dne 12.6.2010

Úvod	4
1. Historický kontext	6
1.1 Náčrt letnično-charismatické eklesiologie	6
1.2 Hnutí Svatosti	8
1.3 Letniční hnutí	8
1.4 Důležitý mezičlánek - Hnutí Pozdního deště a Uzdravující probuzení.....	9
1.4.1 Hnutí pozdního deště (Latter Rain)	9
1.4.2 Uzdravující probuzení (Healing revival).....	10
1.5 Hnutí Víry	11
1.6 Druhá vlna – charismatické hnutí	12
1.7 Třetí vlna Ducha Svatého	13
1.8 Prorocké hnutí	14
1.9 Shrnutí	14
2 Situace v České republice.....	16
2.1 Historie Hnutí Víry v České republice	16
2.2 Sbory Hnutí Víry.....	17
2.2.1 Slovo života.....	17
2.2.2 Triumfální centrum Víry	20
2.3 Charismatické a letniční církve ovlivněné Hnutím Víry	20
2.3.1 Církev Nová Naděje.....	21
2.3.2 Křesťanské společenství Milost	21
2.3.3 Církev živého Boha	21
2.3.4 Oáza - Holy Ghost End Time Ministries	22
2.3.5 Pánova cesta (Cesta Panujícího)	22
2.3.6 R.O.F.C. (Reach Out For Christ).....	22
2.3.7 Křesťanský sbor Víry (Havířov)	23
2.3.8 Křesťanská církev Cesta života	23
2.3.9 Zaniklé služby	23
2.4 Literatura	23
3 Základní body učení Hnutí Víry	26
3.1 Víra	26
3.1.1 Základní teze.....	26
3.3 Hřích a vykoupení	31
3.3.1 Vykoupení z nemoci	32
3.3.2 Vykoupení z chudoby	34
4 Kritika a pastorační východiska	36
4.1 Historické kořeny Hnutí Víry	37
4.1.1 Kenyon a metafyzické kulty	37
4.1.2 Shrnutí	41
4.2 Rekonstrukce učení a základní úkoly pastorače	41
4.2.1 Přirozenost víry	41
4.2.2 Pozitivní vyznávání	43
4.2.3 Uzdravení	45
4.2.4 Prosperita	47
4.2.5 Poznámky k nauce o ztotožnění a zbožštění.....	49
4.2.6 Shrnutí	50
5 Místo závěru – výzva obnovných proudů církvi.....	51
Použitá literatura	53
Anotace a klíčová slova	60
Resumé.....	61

Úvod

V nedávné době se v médiích soustředila pozornost na dokument *Ježíš je normální*, ve kterém Tereza Nvotová představila svůj pohled na církevní společenství, které se hlásí k Hnutí Víry. Na celé Hnutí Víry, potažmo charismatickou tradici, se nahlíželo optikou několika přehnaně exaltovaných projevů jedné malé skupiny. Tímto tendenčním a zjednodušeným výkladem hrozí, že se můžeme připravit o vše dobré co nám Hnutí Víry nabízí a neobjektivním pastoračním přístupem můžeme negativně ovlivnit další vymezování se těchto skupin.

Jak si však ukážeme dál, Hnutí Víry má své místo v obnovných proudech, které se v křesťanství zrodily. Jako každý obnovný proud, tak i Hnutí Víry má své ústřední téma, kterým je praktická víra, a kterou můžeme dosáhnout Božích zaslíbení. Velkou výzvou je posun pojmu chápání víry od prostého souhlasu s teologickými pravdami do aktivního žití víry a očekáváním Božího nadpřirozeného jednání. I když největší rozmach Hnutí Víry dávno skončil a sbory Hnutí Víry se začaly profilovat jako klasické charismatické sbory, základní myšlenky Hnutí Víry se staly součástí celé pentekostální tradice¹ a v našich podmínkách se s nimi můžeme potkat napříč veškerými společenstvími, které jsou ovlivněny pentekostální zkušeností.

Krátkým průzkumem mezi studenty katolické teologie bylo zjištěno, že pod pojmem Hnutí Víry si nedokázal ani jeden z nich nic představit. I když se ukázalo, že některá jména znali, jejich zařazení do kontextu nových hnutí mimo katolickou církev už bylo problémem. Pokud pomineme několik krátkých statí, tak v českém překladu existuje jenom jedna práce, která se věnuje teologickému rozboru Hnutí Víry a její nevýhodou je značně tendenční pohled.²

Vzhledem ke slabému povědomí je podstatná část práce věnovaná obeznámení se s Hnutím Víry jako takovým. Známost těchto skutečností je nezbytná proto, abychom se vůbec mohli věnovat konkrétním pastoračním výzvám. Hlavním cílem práce je pak poskytnout nezbytný teoretický základ pro řešení situací, které vyvstanou při kontaktu s tímto hnutím. Například pastýřská péče v oblasti sekt a nových náboženských hnutí v sobě kromě jiného obnáší tři body: *informovat, formovat a správně zacházet s nadšením*.³

¹ Pod pentekostální tradicí budeme v práci rozumět jak letniční, tak charismatické hnutí a Třetí vlnu Ducha svatého, která zasáhla evangelikální církve.

² Jedná se o knihu *Jiné Evangelium* od D.R.McConnella.

³ OPATRŇY, Aleš: Sekty jako pastorační problém i úkol, http://www.knihovna.net/KNIHA/0063_t.htm, (15.5.2010).

Základní principy můžeme analogicky vztáhnout i na pastorační péči v kontaktu s Hnutím Víry, i když jejich konkrétní obsah bude odlišný.

Pastorační pracovník musí být sám dostatečně obeznámen s Hnutím Víry, aby sám mohl dále *informovat* o základních aspektech učení a fungování hnutí. Tomuto se věnuje studijní část práce, kde se obeznámíme se vznikem a vývojem hnutí. Načrtnutím letničně-charismatické eklesiologie zasadíme hnutí do dějinné dynamiky vzniklých a stále vznikajících obnovných proudů. Následně se věnujeme zmapování situace v České republice – jaké sbory ovlivněny tímto učením u nás působí, jaká je jejich historie a napojení na zahraniční struktury hnutí. Třetí část je studií základních věroučných tezí jako je vykoupení z nemoci, z chudoby, úloha víry a vyznávání.

Formovat a správně zacházet s nadšením nám pak pomůže autorská část, která se snaží o porovnání a rekonstrukci učení hnutí v konfrontaci s naukou katolické církve. V této části budou rozebrány základní teze o přirozenosti víry, pozitivním vyznávání, prosperitě a Boží vůli uzdravit každého. Nebudou se řešit základní rozdíly v eklesiologii a svátostném životě. *Správné zacházení s nadšením* se pak projeví v uznání přínosů hnutí a *formací* pak pomůžeme přínosy hnutí integrovat do katolické tradice a uchránit od excesů.

Závěr je pak věnován základnímu nástinu katolického pohledu a přístupu k obnovným proudům vně katolické církve a integraci jejich autentických prvků.

Práce nemá za cíl věnovat se základním pastoračním principům, ale poskytnout základní východisko pro pastorační péči. Tomu je přizpůsobena jak struktura práce, tak i rozsáhlejší poznámkový aparát, který podrobněji řeší rozebíranou problematiku a odkazuje případně zájemce na další studijní literaturu.

1. Historický kontext

Jedna ze základních námitek vůči Hnutí Víry spočívá v tvrzení, že jeho kořeny jsou v metafyzických kultech z přelomu 19. a 20. století.⁴ Načrtneme si tedy celkový dějinný kontext, ve kterém se Hnutí Víry zrodilo a jak je někdy samo sebou reflektováno.⁵ Podíváme se proto na několik důležitých hnutí z letnično-charismatického pohledu.

1.1 Náčrt letnično-charismatické eklesiologie

Katolíci křesťané často poukazují na fakt, že existuje několik tisíců různých protestantských církví a neustále vznikají další. Je to pro ně potvrzení, že reformace přinesla do Církve jenom rozdělení a teď sklízí své plody. Tento stav však odráží spíše odlišné chápání Církve ze strany protestantů, než jejich nesvornost.

Jednotlivé protestantské církve se nechápou jako výlučné a jediné Kristovy Církve. Považují se za součást neviditelného Kristova Těla, které je tvořeno lidmi, kteří se znovu narodili z vody a z Ducha. Ne na základě příslušnosti ke konkrétní církvi, ale na základě příslušnosti ke Kristu.

Konkrétní církve se dnes už od sebe v podstatnějších věcech neliší. Vznikaly v průběhu historie, kdy část věřících kladla důraz na určité body víry a díky pronásledování ze strany církve, ze které vyšli, si založili vlastní církevní společenství. Tak, kladením důrazu na křest dospělých, vznikli anabaptisté, poté co byli pronásledováni protestanty, nebo metodisté, pronásledování anglikány, kteří vděčí za své pojmenování metodickému úsilí v pěstování svatého života.

Toto chápání výstižně popsal Rick Joyner, který výrazným způsobem ovlivnil směřování charismatické větve křesťanství. Dějiny církve přirovnává k porodním bolestem, které mají zrodit Církev, která bude dokonalou nevěstou připravenou pro svého Ženicha. *„Před několika staletími se už ohlásili takovéto „první kontrakce“. Začala se reformace. Za víc než dvě stě let přišli další. Potom se už čekalo jenom sto let. Teď jsou přestávky mezi „duchovními kontrakcemi“ jenom několik desetiletí. Brzo to budou jenom*

⁴ Poznámka v knize Dr. R. A. Torreyho, *The God of The Bible* nám poskytuje shrnutí učení metafyzických kultů: *„Křesťanská věda, založena Mary Baker Eddy v roce 1866, popírá Kristovo božství a učí, že hřích, nemoc a smrt jsou iluze, které můžou být překonány úsilím mysli. Nové Myšlení (New Thought) učí, že skrze sílu mysli, je možné dosáhnout zdraví a štěstí. Za otce Nového Myšlení je považován P.P. Quimby, učitel M.B. Eddyové (...).“* in: TORREY, Reuben Archer: *The God of The Bible*, Springdale: Whitaker House Publisher, 2000, 12-13.

⁵ Srov. EKMAN, Ulf: *Církev živého Boha*, Brno: Postilla, 1997, 28n.

roky.“⁶ Každá taková kontrakce dle Joynera obnovila některou ze zapomenutých pravd a jednu z *pěti služebností*.⁷ Reformace přinesla návrat od lidských tradic zpět k Božímu Slovu a obnovení úřadu pastýře. V 18. století přišel John Wesley, který kladl důraz na svatost života a skrze jeho službu vrátil Bůh do církve úřad evangelisty. Ve dvacátém století se však *kontrakce* začínají zintenzivňovat. Na začátku dvacátého století přišlo letniční hnutí (s předvojem v Hnutí Svatosti a v rodícím se Faith-Cure hnutí⁸) a o 40 let později hnutí Pozdního deště. Z tohoto základu vzešlo po pár letech *Uzdravovací hnutí*, které kladlo důraz na Boží uzdravování a vrátilo do církve *zázraky*. Po 20 letech přišlo charismatické hnutí a probuzení tzv. *Třetí vlny*. Během něho byl kladen důraz na úřad učitele. V knize, kterou Joyner napsal v roce 1989 prorokoval příchod další vlny, která v církvi obnoví prorocký úřad. A skutečně, v církevních společenstvích se začalo stále víc a víc vyučovat o úřadu proroka. Prorocké zkušenosti začaly dramaticky narůstat. V dnešní době je právě prorocká dimenze křesťanského života nejčastěji zmiňovaným tématem v charismatických sborech.

Poslední vlnou pak bude obnovení apoštolského úřadu. Joyner k tomu dodává: „*Vývoj Církve směřoval od hlásání „protestantského“ evangelia k „evangelikálnímu“, následně k „letničnímu“ a později k „charismatickému“.* V každém hnutí si lidé mysleli, že právě oni dosáhli „*plné evangelium*“. Nebyla to však pravda. Nebude ho mít ani hnutí, které přichází. Sice se brzy dramaticky prohloubí poznání i těch nejzákladnějších doktrín, přece jenom však budeme ještě stále daleko od pravé apoštolské víry. Ta se plně obnoví až po navrácení apoštolské služby.“⁹

Všechno to bude směřovat k završení dějin spásy a k naplnění Božího záměru s Církví. „*Obnovena apoštolská služba sjednotí rozdílné vize. Upřímí pozornost Církve na samotného Pána Ježíše. (...) Uvolní se moc, a ta umožní naplnit povolání Církvi, které ji bylo daný pro poslední časy.*“¹⁰

Jednotlivá hnutí v dějinách jsou chápána jako dílo Ducha Svatého, který Církev neustále obnovuje a uvádí do plnosti pravdy. Každé hnutí tak přineslo obnovu některé zapomenuté pravdy. Konfrontace s opozicí vedla ke vzniku nové církve, která však

⁶ JOYNER, Rick: *Žatva*, Bratislava: Horiaci ker, 2002, 31.

⁷ „*Pět hlavních služebností je vyjmenováno v 11. verši: apoštolé, proroci, evangelisté, pastýři a učitelé. Ve 12. verši je popsán účel těchto služebností: budování Kristova těla. Ve 13. verši jsou čtyři znaky dokončeného těla. Tento verš by doslovně mohl být přeložen takto: „až bychom všichni dosáhli jednoty víry, a poznání Syna Božího, zralého lidství, míry postavy, která představuje Krista v jeho plnosti.“* in: PRINCE, Derek: *Modlitba a půst mění dějiny*, Praha: Logos, 1991, 148.

⁸ Pro více informací doporučuji knihu *The Holiness-Pentecostal Tradition: Charismatic Movements in the Twentieth Century* od Vinsona Synana, případně studii *From Holiness to Healing: The Faith Cure in America, 1872-1892*, od Raymonda J. Cunninghama.

⁹ JOYNER: op.cit., 37.

¹⁰ Tamtéž 38-39.

postupem času kolem „své“ pravdy vybuďovala zeď a pronásledovala nově povstávající hnutí.

1.2 Hnutí Svatosti

Začátkem 19. století se v metodistických kruzích začala do popředí dostávat touha po obnově svatosti v křesťanském životě, tak jak tomu učil John Wesley. Základní body učení je možné shrnout do dvou bodů: 1) *první dílo milosti*, kterým se rozumí znovuzrození, jako důsledek obrácení se ke Kristu a práce Ducha Svatého, který nám dá jistotu spasení 2) *druhé dílo milosti*, kdy z Boží milosti skrze víru je v nás křtem Ducha Svatého dokonáno kompletní posvěcení a člověk může žít svatý život.

Vedoucími postavami byly Sarah W. Lankfordová a Phoebe Palmerová, které začaly pořádat setkání k propagaci svatosti (Tuesday Meetings for the Promotion of Holiness). Hnutí Svatosti se začalo časem šířit i mimo hranice metodismu. Zejména díky Asa Mahanovi a Charlesu G. Finneymu z Oberlin College. Důležitými událostmi byla národní stanová shromáždění, kterých se účastnili tisíce lidí. V 70. letech 19. století se hnutí rozšířilo do Velké Británie, kde bylo známo jako Higher life¹¹ s centrem v Keswicku. V 90. letech se začíná čím dál víc mluvit o křtu Duchem Svatým jako o hledaném posvěcení. Podstatná část hnutí pak plynule projde letniční zkušeností a část se rozdělí v otázce mluvení v jazycích.

Hnutím Svatosti bylo ovlivněno mnoho významných evangelistů a misionářů jako například Dwight L. Moody, Charles G. Finney, A. B. Simpson, C. T. Studd nebo Hudson Taylor. Skrze Hnutí Svatosti se začalo mluvit o tom, čemu dnes říkáme *pozitivní vyznávání* (učení zpopularizovala Phoebe Palmerová) a které se začalo aplikovat i na učení o Božím uzdravování (zejména díky A.B.Simpsonovi a Andrew Murrayovi¹²).

1.3 Letniční hnutí

Rok 1901 se považuje za zlomovou událost, kdy skupina věřících na biblické škole Charlese Parhama vůbec poprvé začala hledat mluvení v jazycích jako důkaz křtu Duchem

¹¹ Název dostalo podle knihy Wiliama E. Boardmana : The Higher Christian Life, která je volně dostupná na <http://books.google.cz/books?id=03cXAAAAYAAJ&pg=PR1#v=onepage&q&f=false> (24.4.2010).

¹² „Když přinesu svou nemoc před Pána, nejsem závislý na tom co vidím, co cítím, nebo co si myslím, ale na tom co On řekl.“ In: MURRAY, Andrew: Divine Healing, Springdale: Whitaker House, 1982, 77.

Svatým.¹³ V noci z 31. prosince 1900 na 1. ledna 1901 prožila křest Duchem Svatým studentka Agnes N. Ozmanová a začala mluvit v jazycích. Skupina se pak rozešla po celých Spojených státech a začala hlásat *plné evangelium* – tj. evangelium bez vynechání poselstva o mluvení v jazycích, uzdravování a jakémkoliv jiném daru slíbeném Duchem Svatým.

V roce 1905 Parham otevřel novou školu v Houstonu. Jedním ze studentů, který se do ní přihlásil byl W. J. Seymour. V roce 1906 díky Seymourovy vypuklo v Los Angeles na Azusa Street 312 probuzení a na tuto adresu začali přicházet lidé z celého světa. Poté, co prožili zkušenost křtu Duchem Svatým, šířili tento oheň dál ve svých domovech – ať už to bylo Oslo, Kalkata, Amsterdam nebo Londýn.

Z počátku bylo letniční probuzení přijímáno pozitivně. Lidé se obraceli, svědčili o změně svého života a dál navštěvovali své církve. Kvůli pronásledování, které záhy povstalo, docházelo k zakládání samostatných sborů, které se později sjednotily do sítí sborů, z nichž byly největší Assemblies of God (1914), a Church of God (1907).

1.4 Důležitý mezičlánek - Hnutí Pozdního deště a Uzdravující probuzení

Po druhé světové válce povstala dvě nová hnutí – hnutí Pozdního deště¹⁴ a Uzdravující probuzení. Tato hnutí neprorostla do ustanovení nových, velkých církví. Výrazně však dotváří celkový kontext vzniku a dalšího vývoje Hnutí Víry.

1.4.1 Hnutí pozdního deště (Latter Rain)

Zrod hnutí se datuje do roku 1948. George Hartwin a Percy G. Hunt v roce 1947 navštívili shromáždění Williama Branhama. Tam byli svědky manifestace znamení a zázraků, které provázely jeho službu a začali hledat stejnou zkušenost. V kanadském Saskatchewanu založili v roce 1948 biblickou školu Sharon a začali vydávat časopis The Sharon Star. Studenti se začali modlit a postit za vylití Ducha Svatého až nakonec 12.- 13. února vypuklo probuzení.¹⁵

¹³ Mluvení v jazycích je doloženo mnohem dříve, ale je to poprvé, co někdo cíleně očekává mluvení v jazycích jako důkaz křtu Duchem Svatým. Studenti Parhamovy Biblické školy našli 5 společných jmenovatelů, které buď přímo, nebo nepřímo souvisely se křtem v Duchu Svatém. Přímo souvisely: Sk 2,4; Sk 10, 44-47; Sk 19,1-6 a nepřímo ; Sk 8,14-19 a Sk 9,17-18, srv. SHERILL, John L[...]: Oni hovoria inými jazykmi, [b.m.], [b.n.], [b.v.], 35n.

¹⁴ Srov. Jr 3,3 a 5,2, Jl 2,23, Oz 6,3, Za 10,1 a Jk 5,7.

¹⁵ WARNOCK, George: The Feast of Tabernacles, <http://latter-rain.com/escha/warnock.htm>, (20.12.2009).

Typické body učení hnutí Pozdního deště jsou:

1. žijeme v posledních časech a Pánův příchod je blízko
2. v této době bude vylit Duch Svatý na každé tělo
3. završí se příprava Církve:
 - povstanou v ní Boží synové,¹⁶ kteří budou demonstrovat moc a nadpřirozeno Božího Království
 - obnoví se v ní 5 služebností
 - protože je Církev Kristovým tělem, tak skrze ní bude na Zemi završeno Boží království
 - dojde ke sjednocení Církve a k duchovnímu boji mezi pravou Kristovou nevěstou a odpadlou církví
4. nastane celosvětové probuzení – poslední žeh
5. mezi další nové důrazy, které se objevily, patří: učení o vítězné autoritě věřících a předávání darů Ducha Svatého skrze vzkládání rukou.

Hnutí bylo v roce 1949 kritizováno Assemblies of God jako odporující tradici.¹⁷

Učení Pozdního deště a resonance jeho klíčových aspektů ve víře pentekostálních křesťanů, jak si ještě ukážeme, poskytuje klíč k pochopení, jakým způsobem učení Hnutí Víry zapadá do eschatologického chápání církevních dějin, jak jsme si načrtli v úvodu kapitoly.

1.4.2 Uzdravující probuzení (Healing revival)

U zrodu Uzdravujícího probuzení stál opět William Branham, původně baptistický kazatel. Jeho službou byl osloven další kazatel, Gordon Lindsay, který po setkání s Branhamem rezignoval na místo kazatele a začal v roce 1948 vydávat časopis Voice of Healing.¹⁸ Okolo časopisu se brzo shromáždili evangelisté, kteří byli inspirováni Branhamem a započali vlastní službu uzdravování. Do této skupiny patřili popřední evangelisté jako T. L. Osborn, Kenneth E. Hagin, A. A. Allen nebo Oral Roberts. Časopis zpočátku přinášel svědectví o zázračných uzdraveních, pak začal zastřešovat a koordinovat práci různých evangelistů zapojených do Uzdravujícího probuzení. Skupina začíná

¹⁶ ATKINSON, Jay: Manifest Sons of God, <http://latter-rain.com/escha/manifestsons.htm>, (20.12.2009).

¹⁷ VALENTA J[...]: Letniční a charismatická hnutí (diplomová práce obhájená na FFUM) Brno 1999, 57-58.

¹⁸ Na adrese http://www.ancientwells.org.au/Voice_of_Healing.html (10.1.2010) je možné shlédnout několik ročníků magazínu Voice of Healing.

sponzorovat misijní práci mezi ostatními národy a v roce 1956 Lindsay zakládá Winning the Nations Crusade a posílá do celého světa misijní týmy. Jak rostla služba jednotlivých evangelistů, zakládali si vlastní společnosti, které podporovaly jejich službu. V této době se zrodil americký fenomén teleevangelistů.

Hnutí jako takové začíná koncem šedesátých let ochabovat. Mnoho evangelistů upadá do zjevných morálních i věroučných excesů. Stále více se jich taky distancuje od herezí W. Branhama, které začal hlásat. Lindsay v roce 1967 mění název Voice of Healing na Christ for the Nations. Konec hnutí není možno přesně datovat. V pojetí novodobých učitelů charismatického hnutí se jednalo jenom o přechodnou etapu, kterou dával Bůh do pozornosti Církvi skutečnost nadpřirozeného uzdravování, na kterou Církev zapomněla.

1.5 Hnutí Víry

Za otce Hnutí Víry je považován Kenneth E. Hagin. Jako dítě trpěl nevyléčitelnou srdeční vadou a ve věku 17 let byl z této smrtelné nemoci zázračně uzdraven. Dalších 12 let pak působil jako kazatel letniční církve Assemblies of God. Od roku 1949 začal působit jako cestující kazatel a byl součástí Uzdravujícího probuzení v 40. a 50. letech 20.století. V roce 1963 založil Kenneth E. Hagin Evangelistic Association a přestěhoval se do Tulsy v Oklahomě (1966). Tady už od roku 1963 působila známá škola Oral Roberts University. V Tulse začal Hagin pořádat kurzy víry. V roce 1974 založil školu RHEMA Bible Training Center Tulsa, která se pak stala hlavním celosvětovým centrem Hnutí Víry. Do celého světa z ní vyšlo 24 000 absolventů a statisíce knih, brožur a nahrávek.

Haginem byli zásadně ovlivněni další významní učitelé hnutí jako Kenneth Copeland, nebo Frederick K.C. Price. V Tulse pobýval i Ulf Ekman, který založil evropské středisko Víry ve švédské Uppsale (Livets Ord- Slovo života). Na asijském kontinentu reprezentuje Hnutí Víry pastor Paul Yonggi-Cho, který v kórejském Soulu vybudoval největší sbor na světě čítající 830 000 členů (údaj z roku 2003). Sbor je od roku 1992 součástí Assemblies of God.

Největší rozmach hnutí nastal v 80. a 90. letech 20. století. Hnutí nebylo reprezentováno žádným „centrálním orgánem“ a bylo tvořeno různými církvemi a organizacemi, které kladli důraz na stejné body věrouky. Za tu dobu Hnutí Víry ovlivnilo téměř celé pentekostální hnutí a základní teze se staly součástí pentekostální tradice. Stěžejní sbory Hnutí Víry, jako například Livets Ord, se dnes prezentují jako klasické charismaticko-evangelikální církve. Prvky typického učení je dnes možné potkat napříč

všemi skupinami ovlivněnými pentekostální zkušeností. Mezi ně patří učení o víře, vyznávání, vykoupení z nemoci a chudoby. Těmto bodům se budeme věnovat více v dalších částech práce.

1.6 Druhá vlna – charismatické hnutí

Jak jsme si ukázali, letniční hnutí bylo stávajícími církvemi odmítnuto a vytvořila se propast vzájemné nedůvěry a odsuzování. Koncem padesátých let začíná docházet k tomu, čemu se dnes říká *Druhá vlna Duchu Svatého*. První vlnou bylo letniční probuzení. *Druhou vlnou* je rozšíření letniční zkušenosti do Katolické církve a klasických protestantských církví. Na rozdíl od letničních, jazyky už nejsou považovány za důkaz křtu Duchem Svatým, ale za jeden z nezávislých darů. Za otce tohoto hnutí je považován, spolu s Denisem Bennettem, letniční kazatel David du Plessis, který nově vznikajícímu hnutí připravil cestu. V roce 1948 kontaktoval Světovou radu církví a začátkem šedesátých let byl přizván k přípravě materiálů pro II. vatikánský koncil, kterého se zúčastnil i jako pozorovatel. Tyto aktivity se samozřejmě nemohly setkat u letničních církví s pozitivním ohlasem a tak byl David du Plessis v roce 1962 vyloučen z Assemblies of God. Ve svém díle pokračoval dál a zvěstoval letniční zkušenost napříč denominacemi, za co si vysloužil přezdívku Mr. Pentecost.¹⁹ V roce 1983 jako první nekatolík obdržel od papeže Jana Pavla II. zlatou medaili „Good merit“ za vynikající službu celému křesťanstvu.²⁰

V katolické církvi se charismatická zkušenost objevila v roce 1967 mezi katolickými studenty na univerzitách Duquesne v Pittsburghu a Notre Dame v Indianě.²¹ V prvním případě posloužila jako rozbuška kniha *Dýka a kříž* od Davida Wilkersona a v Indianě se za katolíky modlili přímo členové Assemblies of God.²² Hnutí pak bylo oficiálně pod záštitou kardinála Leona J. Suenense.

Touto cestou se pak začali věřící klasických historických církví otevírat pentekostálnímu učení a tudíž i různým proudům a hnutím v nich se objevujících, včetně Hnutí Víry.

¹⁹ Srov. SLOSSER, Bob: *Říkali mu pan Letnice: (příběh Davida du Plessis)*, Praha: KMS 1996.

²⁰ SYNAN, Vinson: *The Holiness-Pentecostal Tradition: Charismatic Movements in the Twentieth Century*, Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing, 1997, 225.

²¹ Srov. tamtéž 217.

²² ANDERSON, Alan: *An introduction to Pentecostalism: global charismatic Christianity*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004, 151.

1.7 Třetí vlna Ducha Svatého²³

S růstem počtu věřících, kteří prožili letniční zkušenost je možné v rámci druhé vlny pozorovat posun v akcentech a charakteristikách. Čím dále, tím víc charismatiků se objevuje v rámci evangelikálních církvích. Důraz je kladen na Boží moc, která provází kázání Evangelia znameními a zázraky. Za průkopníka je považován John Wimber, původně kvakerský pastor, který ze svého sboru původně vylučoval každého, kdo prožil charismatickou zkušenost. V roce 1974 se připojil k Wagnerovi a stal se vedoucím oddělení pro církevní růst na Fullerově teologickém semináři. Hlavním předmětem studia bylo zjistit, proč církve v misijních oblastech rostou a v USA nikoliv. Jako jeden ze stěžejních důvodů vidí znamení a zázraky, které provázejí hlásání Evangelia. Wimber začíná být přesvědčen o realitě Božího uzdravování a jeho manželka prožívá charismatickou zkušenost. Vedoucími denominace byli proto roku 1977 požádáni o odchod. Nové křesťanské společenství Vinice (Vineyard) vzniká 8. května 1977.

Wimber působení Božího Ducha nechce spojovat jenom se zkušeností křtu v Duchu Svatém, ale ve zmocnění věřících k hlásání Evangelia. Pro Třetí vlnu je typický důraz na uzdravování nemocných, vymýtání démonů a velký důraz je kladen na uctívání.

S Třetí vlnou pronikla charismatická zkušenost do klasických evangelikálních církví. Evangelikální teologie učila, že znamení a zázraky skončily se smrtí posledního apoštola (zázraky měly upevnit apoštolskou autoritu, pak už je nebylo zapotřebí)²⁴, nebo je bylo potřeba v prvotním období církve na potvrzení Evangelia, které hlásala (za rozhodující předěl se pak považuje rok 397, kdy byl ustaven biblický kánon).²⁵ Zázraky z pozdějších staletí jsou pak buď podvržené, pochybné, nebo nebyly od Boha. Evangelikálové proto tato nová hnutí považovali za nebezpečná. Druhým faktorem je rozdíl ve společenských třídách, kdy letniční narozdíl od evangelikálů pocházeli z nižších a nevzdělaných vrstev společnosti. Pentekostální křesťanům se tak dostává podpory ve vzdělaných evangelikálních teologiích, kteří pentekostální zkušenosti dodávají chybějící teologické ukotvení.

²³ S termínem Třetí vlna Ducha Svatého přišel Peter C. Wagner v roce 1983, srov. WAGNER, Peter Charles: *The Third Wave of The Holy Spirit: Encountering the Power of Signs and Wonders Today*, Ann Arbor: Vine Books, 1988 nebo WIMBER, John: *Neseni třetí vlnou*, Havlíčkův Brod: Ichthys, 1990.

²⁴ Srov. WIMBER, John: *Evangelizace Boží mocí. Znamení a zázraky dnes*. [b.m]: Ichthys, 1991, str. 132.

²⁵ Srov. tamtéž 133.

1.8 Prorocké hnutí

Jednotlivé prorocké dary se vyskytovaly v pentekostálním hnutí od počátku. Od osmdesátých let ovšem nastává velký rozmach prorockých zkušeností a soustředěného vyučování a praktikování prorockých darů. V této souvislosti se mluví o tzv. Kansaských prorocích, kteří se shromáždili kolem pastora Mikea Bickleho v Kansas City. Bickle se do Kansasu přestěhoval v roce 1982, aby tam založil sbor. Potkal se tam s Bobem Jonesem. K Bobu Jonesovi se připojil proroci Paul Cain, Jack Deer a John Paul Jackson.²⁶

Vyučování o prorockých darech a prorocké službě začalo poutat stále víc a víc pozornosti. Rozdíl oproti předešlým hnutím je v tom, že už se nejedná jenom o to, jak například přinést slovo poznání, ale začala se obnovovat další ze služebností, *úřad proroka*, tj. člověka, kterého posláním v církvi je být prorokem. Koncem osmdesátých let se na scéně objevil Rick Joyner, zakladatel organizace MorningStar Ministries. Ten zaštil prorocké hnutí a výrazně se přičinil o jeho formování a dospívání.

Prorocké hnutí klade důraz na některé aspekty učení Pozdního deště: zejména blízkost Pánova návratu, vylití Ducha Svatého na každé tělo, završení přípravy Církve a ustanovení Božího království. To je v přímém rozporu se všeobecně rozšířeným názorem v protestantských kruzích, že se situace bude neustále zhoršovat až bude muset dojít k vytržení Církve a Kristovu návratu. Do této změny paradigmatu pak Hnutí Víry zapadá jako do mozaiky: prosperita je důležitá pro uvolnění zdrojů pro hlásání Evangelia²⁷ a vyučování víry nás vyzbrojí pro nadpřirozený život. V této eschatologické perspektivě nachází Hnutí Víry své završení.

Je to díky novému chápání dějin, kdy Prorocké hnutí dodalo dějinnou kontinuitu jednotlivým obnovným proudům, které byly doteď chápány jako nezávislé zásahy Boha do chodu dějin, kterými probouzel Církev.

1.9 Shrnutí

Popsali jsme si hlavní hnutí, v jejichž kontextu je potřeba uvažovat o Hnutí Víry. Zlomovou událostí bylo probuzení na Azusa Street a vznik letničního hnutí. U všech navazujících proudů je možno vidět postupné rozvíjení a formování letniční zkušenosti.

²⁶ Srov. POLOMA, Margaret M[...]: Main street mystics: the Toronto blessing and reviving Pentecostalism, Walnut Creek: Rowman Altamira, 2003, 150n.

²⁷ Tomuto tématu se věnuje jedna ze stěžejních knih vzešlých z Prorockého hnutí Keys to Heavens Economy, kde Shawn Bolz popisuje své setkání s andělem, který mu zjevuje Boží plán po nadpřirozené zaopatření Církve, kterého cílem bude získání světa pro Krista.

Letniční ukázali na křest Duchem Svatým a na to, že znamení a zázraky platí i v dnešní době. Pozdní dešť přinesl eschatologickou perspektivu a z ní plynoucí dynamiku směřující k završení Božího díla, k dokonalé Církvi, která bude zjevovat Boží moc. Uzdravující hnutí upřímilo pozornost Církve na reálnost Božího uzdravování a na zázraky jako takové. Hnutí Víry, kterého otcem byl jeden z evangelistů Uzdravujícího hnutí, Kenneth E. Hagin, následně systematicky rozvinulo kdy a jak může člověk přijmout uzdravení a prosperovat. Skrze Druhou a Třetí vlnu se charismatická zkušenost dostala do všech hlavních větví křesťanství. Bez ní by učení Hnutí Víry nenašlo živnou půdu. Prorocké hnutí nakonec znovu navázalo na některé doktríny Pozdního deště a všechny předchozí směry integrovalo do jediného Božího působení, jehož cílem je završení dějin spásy skrze Církev, kterou Bůh dokonale připraví na příchod Jeho Syna.

Tento kontext je důležité pochopit z toho důvodu, že Hnutí Víry v jeho čisté formě není téměř možné v našich krajinách potkat. Učení Hnutí Víry je propleteno napříč různými směry, církvemi a hnutími.

2 Situace v České republice

Poněkud netradičně se budeme v této části věnovat i letničním nebo charismatickým sborům, které se výslovně nehlásí k Hnutí Víry. Samotné Hnutí víry v České republice není možné v jeho typické podobě už téměř potkat. Poselství víry u těch několika skupin, které se k němu nejvýrazněji hlásí, nabylo v jejich podání často groteskní podoby a nebylo by správné považovat je za typické reprezentanty Hnutí Víry v České republice. S učením hnutí je možné se nejčastěji potkat napříč veškerými pentekostálními společenstvími, kde jsou jednotliví věřící, pastoři nebo větší skupiny tímto učením ovlivněni.²⁸

2.1 Historie Hnutí Víry v České republice

Tak, jako všude jinde, i u nás se začaly myšlenky Hnutí Víry šířit skrze charismatická společenství. Například sbor v Praze na Manínách byl pod vlivem myšlenek německého kazatele Wolfharda Margiese.²⁹ Avšak největší vliv přicházel skrze evropské centrum Hnutí Víry ve švédské Uppsale – Livets Ord (Slovo života), vedené pastorem Ulfem Ekmanem. Kořeny českých sborů Slova života spadají do roku 1985, kdy do ČSSR přijíždí ze Zambie kazatel Henry Kashweka. Po dvou letech se obracejí první mladí lidé. Skupinka se rozrostla na několik desítek členů. V roce 1988 je Kashweka vyhoštěn a pastorem sboru se stává Alexander Flek. V lednu 1989 vyhlásují vznik církve *Voda života*. Jejich misijní činností vznikají například sbory *Ježíš přijde* (Brno) a *Cesta Života* (Prachatice).

S pádem totalitního režimu se začínají pořádat veřejné evangelizace. V březnu 1990 konají evangelizaci s Mary Alice Isleib, které se účastní 4000 lidí. V září pořádají Středoevropskou konferenci víry s Ulfem Ekmanem. Evangelizace na Letné s Peterem Youngreenem v roce 1991 měla cca 20 000 návštěvníků.

²⁸ S učením Hnutí Víry jsem se například nejvýrazněji potkal v jednom ze sborů Jednoty bratrské.

²⁹ Dr. Wolfhard Margies (*1938), lékař, od roku 1981 pastor berlínského sboru Gemeinde auf dem Weg (Sbor na cestě) je jedním z popředních evropských učitelů Víry. Několikrát přednášel v České republice a skrze jeho knihy a kazety byla formována zejména první generace charismatického hnutí v ČR. Velice kontroverzní je zvláště jeho různým nemocím přisuzovaný démonický původ: *“Podle mých zkušeností jsou démonicky podmíněné všechny formy chronické revmatické artritidy, stejně jako příbuzné nemoci z takzvaného revmatického okruhu. Platí to i pro kolagenózy, což jsou rovněž revmatické nemoci, napadající z části také vnitřní orgány nebo cévní systém... Jako na nemoci způsobené démony pohlížím dále na všechny chronické ekzémy a alergické nemoci. Do této skupiny nemoci patří též senná rýma, astma a neurodermitida spolu s příbuznými skupinami nemocí. O tomto komplexu nemocí se odvážím říci, že mívají bez výjimky démonické kořeny.”* in: MARGIES, WOLFHARD: *Osvobození*, [b.m.]: Logos, 1991, 53.

V roce 1991 zakládá Voda života nakladatelství Dynamis, které vydalo víc než tisíc kázání a mnoho publikací význačných představitelů Hnutí Víry, zejména díla Kennetha Hagina, W. Margiese a U. Ekmana. V roce 2007 vzniká vydavatelství Slovo života, které se považuje za pokračovatele Dynamis.³⁰ V letech 1993-1994 provozovala Voda života v Praze biblickou školu, kterou prošlo 150 studentů v jednoletém kurzu praktické teologie.

2.2 Sbory Hnutí Víry

Za pokračovatele biblické školy Vody života z Prahy je považována Biblická škola Slova života v Brně, která fungovala v letech 1994 – 1999. V současnosti je Biblické centrum Slova života pro střední Evropu v Bratislavě.

2.2.1 Slovo života

Samotné Slovo života odvozuje své počátky od jedné z křesťanských skupin – *Nebeská stanice* – která vznikla počátkem devadesátých let v Brně.³¹ Ta se stala základem sboru Slova života po příjezdu jednoho ze švédských misionářů.

Začátky Slova života v Bratislavě se datují do roku 1989, kdy Bratislavu navštívil misijní tým Slova života z Uppsaly.³² Obrátilo se několik lidí, kteří se začali scházet a pořádat evangelizace. V roce 1993 navštívuje Bratislavu Ulf Ekman, který na konferenci Danube vyslovil prorocká slova, která zasáhla dva mladé muže Petra Čuríka a Martina Hunčára. Ti se rozhodli založit v Bratislavě sbor. Jejich práce zdárně rostla, ale současně viděli potřebu být lépe vybaveni, proto odjeli studovat na biblickou školu Slova života v Brně. Před odjezdem požádali o vyslání misionářů, kteří by zatím bratislavský sbor vedli. Založení sboru Slova života bylo oficiálně oznámeno roku 1995

V učení a důzrech, které Slovo života klade, nastává určitý posun a vývoj. I když jsou české a slovenské sbory Slova života nezávislé,³³ je potřebné podívat se právě na historii švédského Slova života, neboť má na naše sbory (a vůbec na celou východní Evropu a bývalé postsovietské krajiny) rozhodující vliv.

³⁰ Srov. <http://www.slovozivota.cz/vydavatelstvi/uvod> (11.1.2010).

³¹ Srov. http://www.slovozivota.cz/cirkve_v_cr/historie_cirkve (11.1.2010).

³² Asi 270 křesťanů ze Švédska se na lodi plavilo po Dunaji a zastavovalo se v klíčových městech, kde hlásali evangelium. Srov. EKMAN, Ulf: *Našel jsem svůj osud*, Brno: Slovo Života, 1998, 81n.

³³ „...*má samostatnú právnu subjektivitu a nepodliehame žiadnym nadnárodným štruktúram. Máme však veľmi blízky kontakt s cirkvou Slovo života v Uppsale vo Švédsku a rešpektujeme kazateľov a vedúcich tohoto zboru. Naša spolupráca je založená na vzájomnom rešpekte a partnerství.*“ In: <http://www.slovozivota.sk/otazky/> (9.1.2010).

Zakladatelem Slova života (Livets Ord) z Uppsaly je švédsky pastor Ulf Ekman. V roce 1979 byl ordinován za kněze státní švédské církve. V roce 1980 mu jeho tchán pomáhá navštívit Tulsu v Oklahomě, kde sídlí Rhema Bible Training Centre, centrum Hnutí Víry v USA, kde se příští rok vrací na studijní pobyt - tentokrát na jeden rok a s celou rodinou. Po návratu do Švédska zakládá v roce 1983 v Uppsale Slovo života a nedlouho na to biblickou školu, která už v době svého otevření byla největší v celé krajině.

Etapy v dějinách Livets Ord (Slova života):³⁴

1. etapa : osmdesátá léta

Učení a praxe Slova života vyvolala v socialistickém Švédsku prudké pronásledování jak ze strany křesťanů, tak i ze strany médií a vlády. Slovo života se k překvapení všech stalo kulturním fenoménem. Bylo popisováno jako heretická sekta vymývajíc mozky či jako nebezpečně pravicová, amerikanizovaná a hluboce nešvédská instituce.³⁵ Ve schránce před domem Ulfa Ekmana explodovala bomba a celá Uppsala byla popsána na více než 100 místech grafity se satanistickými symboly a nápisem „Word of Death“³⁶

Jednu z podstat sporu je možné vidět i ve výrazně pravicovém smýšlení Slova života, které otevřeně kritizovalo dlouhá léta vládnoucí sociální demokracii, protože ji považovalo za jednu z hlavních překážek hlásání evangelia ve Švédsku.³⁷ Toto období je možné označit jako první etapu Slova života. Důraz byl kladen na vyučování *slova víry*.³⁸ Bylo to období, kdy bylo nutné položit základy a vzbudit v lidech očekávání Božho jednání.

2. etapa : devadesátá léta

V devadesátých letech nastává posun důrazu na misijní a charitativní činnost. Na východě padá komunistický režim a Ulf Ekman přijímá vizi misijní práce pro oblast východní Evropy, Ruska a Číny.³⁹ V roce 1989 navštěvuje Ekman společně s Lesterem Sumrallem Sovětský svaz. V krátké době vznikne napříč celou východní Evropou, Ruskem a Asií více než sto sborů, z nichž některé měli i víc než tisíc členů.

³⁴ Následující body byly zpracovány podle článku Petra Čuríka: Návštěva Ulfa Ekmana v Bratislavě (in: Víťazný život 3 (2007) 7-8).

³⁵ COLEMAN, Simon: The globalisation of charismatic Christianity: spreading the gospel of prosperity, 1. vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2000, 9.

³⁶ EKMAN: Našel jsem svůj osud, 62.

³⁷ Pro více informací o tomto „sociologickém konfliktu“ doporučuji zmiňovanou knihu The globalisation of charismatic christianity, případně knihu Ulfa Ekmana Základy svobody – pro jednotlivce i společnost.

³⁸ Vize: Vybav můj lid mým slovem víry, l ukaž jim jejich duchovní zbraně, nauč je, jak je mají používat a pošli je do vítězné bitvy pro Pána.

³⁹ EKMAN: Církev živého Boha, 63.

Koncem osmdesátých let se začíná pozornost Slova života zaměřovat i na Izrael, protože „*Izrael je střediskem budoucích událostí řízených Bohem.*“⁴⁰ Jednak je potřeba vyučovat křesťany novému pohledu na Izrael (zvláště v zemích bývalého Sovětského svazu) a pak s pádem Sovětského svazu vyvstává potřeba pomoci židům k návratu do Izraele jako naplnění proroctví z Ez 36,24-28 nebo Jr 16,14-16. Slovo života v roce 1993 získává loď M/S Restoration a spouští Operaci Jabotinský, kdy bude navštěvovat synagogy a povzbuzovat židy k návratu do Izraele. Ve složitých případech je pak lodí dopravuje přímo do Izraele. Doteď Slovo života, včetně českých sborů, pořádá pravidelné zájezdy do Izraele a vyučuje o úloze Izraele v dějinách spásy.

3. etapa : po roce 2000

Po roku 2000 začíná Ekman zdůrazňovat důležitost ekumenizmu. Původně ostře vyhraněný postoj, v našich zemích zvláště výrazně protikatolický, začíná být korigován a opouštěn. Ekman se dokonce jako řečník účastní na výročním setkání katolické Koinonie Jana Křtitele.

S povědomím o tomto vývoji, si můžeme nastínit vznik a vývoj *Slova života* v České republice. To se na svých stránkách hlásí k letničnímu hnutí. Zdůrazňuje své členství v České evangelikální alianci a „*plně se ztotožňuje s Apoštolským vyznáním víry.*“⁴¹ Za svůj mateřský sbor považuje Livets Ord ve Švédsku.

Vývojové etapy jsou následující:

1. Etapa: 1992 – 1994

Začínají se budovat základy církve. Pastorem je Micael Lundin.

2. Etapa: 1994 – 1999

V těchto letech provozuje Slovo Života Biblickou školu, kterou projde kolem 700 lidí z různých národů. Slovo života pořádá pravidelné semináře a konference. Od roku 1994 je druhým pastorem Jiří Zdráhal, který se po odchodu Michaela Lundina v roce 1996 stává hlavním pastorem.

3. Etapa: 1999 – 2004

Toto období považuje církev za období vnitřní krize a hledání. Církev je už plně vedená českými vedoucími. V roce 2003 se pastorem stává Michal Vaněk.

4. Etapa: 2005 –

Církev začíná organizovat v Brně Kurzy Alfa. Sbor se *rozhodněji (...) vrací pod apoštolskou službu mateřského sboru.*⁴² V roce 2007 se obnovuje činnost

⁴⁰ EKMAN: Našel jsem svůj osud, 98.

⁴¹ Srov. [...]: Historie církve Slova života v Brně, http://www.slovozivota.cz/cirkve_v_cr/historie_cirkve (14.1.2010).

⁴² Srov. tamtéž.

vydavatelská (Slovo života, s.r.o.) a v roce 2008 otevírají Křesťanskou ZŠ a MŠ J. Husa v Brně.⁴³ Pracuje se na znovuotevření brněnské biblické školy. Mezi další pravidelné aktivity patří pořádání Kurzů Alfa, provozování křesťanské online televize TV7, spolupráce s ICEJ a různé další nepravidelné misijní a pastorační aktivity.

Sbory Slova Života se nacházejí v Brně, Praze, Jihlavě, Kroměříži, Olomouci, Pardubicích, Prostějově, Vimperku. Sbor má i několik misijních stanic v Telči, Kolíně, Milovicích, Kuřimi a Blansku.

2.2.2 *Triumfální centrum Víry*⁴⁴

Když někdo řekne Hnutí Víry, tak si asi automaticky vybaví tuto skupinu. Je to jednak díky filmu *Ježíš je normální* a videím, které kolují na webu z jejich evangelizací na Andělu v Praze. Pastorem sboru je Miloš Kozohorský. V roce 1990 založil Křesťanské společenství víry Dobříš. Po sedmi letech odjel se svou rodinou do Tulsy v USA, kde absolvoval dvouleté studium na Rhema Bible Training Center. Po návratu založil v Praze sbor Triumfální centrum víry (1999) s pobočkami v Brně (2002), Ostravě a Olomouci.

Pořádají pravidelné pouliční evangelizace. V rámci Služby triumfální víry (založeno 2001) jsou pak produkovány a distribuovány knihy, audiokazety, CD a materiály do celé republiky. O této skupině se Jaroslav Hynek z olomouckého Centra pro prevenci v oblasti náboženských sekt vyjádřil, že jí považuje za momentálně nejradikálnější skupinu působící v ČR.⁴⁵

2.3 *Charismatické a letniční církve ovlivněné Hnutím Víry*

Při čtení následujících řádků, je třeba pamatovat, že se jedná jen o stručný přehled charismatických a letničních sborů, které mají (nebo měly) co do činění s učením Hnutí Víry. Nakolik jsou jednotlivé církve tvořeny svazkem sborů spojených často jenom na základě společné vize, nebo partnerství, způsobuje nepřítomnost „ústředního věroučného

⁴³ Více informací na: <http://www.krestanska-skola.cz/> (14.1.2010).

⁴⁴ Internetové stránky na adrese: <http://www.vltava2000.cz/sluzbatriumfalniviry/> (24.4.2010).

⁴⁵ OPLETALOVÁ, Petra: Každý člověk má tendenci myslet sektářsky, http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/kazdy-clovek-ma-tendenci-myslet-sektarsky20080512.html (14.1.2010).

orgánu“, že charakter jednotlivých sborů je dán zaměřením pastora společenství nebo jeho vedení.⁴⁶

2.3.1 *Církev Nová Naděje*⁴⁷

Přední český religionista Zdeněk Vojtíšek zařazuje ke sborům hlásícím se ke Hnutí Víry pražský sbor pastora Jerryho Lillarda – Nové začátky. Pražský sbor byl původně zastřešen organizací Faith Christian Fellowship, která byla založena Buddy Harrisonem, zetěm Kennetha Hagina.⁴⁸ To je ale zřejmě jediné pojítko s Hnutím Víry. Praxe tohoto sboru je typicky charismatická. V současné době je Jerry W. Lillard biskupem Církve Nová Naděje, která byla registrovaná v září 2009 a vznikla spojením 9 sborů v Praze a na Moravě. Církev se připojila k Church of God.⁴⁹

2.3.2 *Křesťanské společenství Milost*⁵⁰

V České republice se jedná o misijní stanice nebo o sbory spolupracující se slovenským sborem KS Milost'. KS Milost' v Banské Bystrici zažilo expanzivní růst a rozšířilo misijní práci i do České republiky. Sbor spolupracuje s maďarským Hit Gyülekezete.⁵¹ Bohoslužby se konají v Brně, Hodoníně, Hradci Králové, Olomouci, Ostravě, Praze, Prostějově, Příbrami a Ústí nad Labem.⁵²

2.3.3 *Církev živého Boha*⁵³

Koncem roku 2007 byla zaregistrována Církev živého Boha. V lednu 2006 se v Brně setkala několik pastorů nezávislých sborů,⁵⁴ kteří se rozhodli založit Církev živého

⁴⁶ Většina církví byla do této kapitoly zařazena jenom díky tomu, že v minulosti byly zmiňované jako patřící k Hnutí Víry, viz VOJTÍŠEK, Zdeněk: Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství, Praha: Portál, 2004, kap. 1.4.10.5.

⁴⁷ Internetové stránky na <http://www.nova-nadeje.cz/> (24.4.2010).

⁴⁸ Srov. VOJTÍŠEK: op. cit.

⁴⁹ Church of God s hlavním sídlem v Clevelandu, Tennessee (USA) datuje počátek svého vzniku do roku 1886 a v dnešní době patří s počtem členů kolem 7 000 000 mezi hlavní letniční denominace.

⁵⁰ Internetové stránky na adrese: <http://www.milost.cz>, <http://www.ksolomouc.cz>, nebo <http://www.milost.sk/>, (24.4.2010).

⁵¹ Hit Gyülekezete (Sbor Víry) vznikl z malé modlitební skupiny v roce 1979. V dnešní době je čtvrtou největší církví v Maďarsku, skládá se z více než 300 sborů a má víc než 50 000 členů. Každou neděli živě vysílá přenos bohoslužeb i ve slovenském jazyce. Pro více informací: <http://www.hit.hu/slo/index.html> (24.4.2010).

⁵² Viz LOGOS 3 (2010), 31.

⁵³ Internetové stránky na adrese: <http://www.cirkevzivehoboha.cz> (24.4.2010).

⁵⁴ Církev živého Boha tvoří celkem 12 sborů, z toho je jeden v Levoči, Slovensko.

Boha, kterou je možné zařadit mezi letniční církve a její jednotlivé sbory se více nebo méně hlásí k Hnutí Víry.

2.3.4 Oáza - *Holy Ghost End Time Ministries*⁵⁵

Mezi pentekostální sbory významně ovlivněné Hnutím Víry patří i skupina sborů pod názvem Holy Ghost End Time Ministries, vedené nigerijským misionářem Festusem Nsohou, který působí v České republice od roku 1993. Centrála je v Praze, kde se konají pravidelné bohoslužby v českém a ruském jazyce. Služba Festuse Nsohy má pobočky v dalších 5 městech.⁵⁶

2.3.5 Pánova cesta (*Cesta Panujícího*)⁵⁷

Tuto poměrně exotickou skupinu založil český reemigrant z Austrálie, John Podmolik, který byl dle jeho slov povolán Bohem přeložit Bibli do češtiny⁵⁸. Skupinu tvoří asi 30 členů a schází se v Olomouci. Není napojena na žádnou zahraniční „tradici“. Nejvíce společných znaků má s Hnutím Víry (důraz na prosperitu, skupina se ovšem taky odvolává na klasické pentekostální učení). V této skupině je nebezpečí kultu osobnosti.⁵⁹

2.3.6 R.O.F.C. (*Reach Out For Christ*)⁶⁰

R.O.F.C. je misijní organizace, která byla založena australským kazatelem Stevem Ryderem v roce 1974. Steve Ryder vedl v devadesátých letech velká evangelizační shromáždění po stadionech v bývalém Československu. Pod vedením Todda Levina došlo k založení 11 sborů na severní Moravě.⁶¹ Některé sbory (Jeseník, Zlaté Hory, Ostrava) se staly součástí Církve Nová naděje. Církev v současné době vykazuje spíše charismatické znaky.

⁵⁵ Internetové stránky na adrese: <http://www.holyghost.cz/> (24.4.2010).

⁵⁶ Louny, Teplice, Most, Žďár nad Sázavou a Třebíč.

⁵⁷ Internetové stránky na adrese: <http://www.cestanpanujiciho.cz> (24.4.2010).

⁵⁸ Vydal překlad pod názvem Nový kovenant (viz PODMOLIK, John: Nový kovenant: z řeckého originálního textu, Olomouc: John Podmolik Ministries, 2000)

⁵⁹ Srov. JURKOVIČ, Pavel: Pánova cesta, in: Dingír 2 (1998) 6.

⁶⁰ Internetové stránky na adrese: <http://www.rofc.cz> (24.4.2010).

⁶¹ Jeseník, Uničov, Bruntál, Šumperk, Olomouc, Šternberk, Vrbno pod Pradědem, Mohelnice, Přerov, Zlaté hory a Ostrava.

2.3.7 Křesťanský sbor Víry (Havířov)⁶²

Toto společenstvím je spřáteleným sborem maďarské Hit Gyülekezete (Sbor Víry). KS Víry se řadí k letnično-charismatické tradici ovlivněné myšlenkami Hnutí Víry.

2.3.8 Křesťanská církev Cesta života⁶³

Křesťanská církev Cesta života byla založena v roce 1989 v Prachaticích po vzájemné dohodě o odchodu charismatické skupiny z Církve bratrské v Husinci. Církev během devadesátých let zaznamenala početní růst. V počátcích církve jim pomáhali Křesťanská společenství, Voda života a Livets Ord. V roce 1994 navázali kontakt s misionářem Livets Ord Micaelem Lundinem a připojili se ke Slovu života. Sídlo církve se přesunulo z Prachatic do Českých Budějovic a v roce 1996 vznikl sbor v Českém Krumlově. Vypukla ovšem krize a sbory z Prachatic a Volyně se osamostatnily. Krize se prohlubovala, některá společenství se izolovala a jiná společenství zcela zanikla. Zlom přišel v roce 2002 a v únoru 2006 proběhla ustanovující konference této církve.

Nyní se církev definuje jako evangelikální charismatická církev.

2.3.9 Zaniklé služby

V minulosti u nás působil misionářský manželský pár Larryho a Angely Keetonových. V roce 1992 založili v Praze spolu s Markem Breezem biblickou školu *Dómata*. Kolem školy se vytvořil sbor *Křesťanské centrum víry – Dómata*. Koncem roku 1996 však manželé Keetonovy začínají vnímat povolání k založení školy v Polsku, kam nakonec za krátký čas odcházejí. Tam znovu zakládají biblickou školu a sbor.⁶⁴

V Praze působila i biblická škola *Victory International* manželů Coppelandových, která přestala působit od roku 2002.

2.4 Literatura

Literatury studující Hnutí Víry v českém, popřípadě slovenském jazyce je velice poskrovnu.

⁶² Internetové stránky na adrese: <http://www.zivacirkev.cz> (24.4.2010).

⁶³ Internetové stránky na adrese: <http://www.cestazivota.cz> (24.4.2010).

⁶⁴ Internetové stránky na adrese: <http://www.domata.pl> (24.4.2010).

Ze studijní literatury můžeme jmenovat jediné knihu *Jiné Evangelium* od D. R. McConnella a *Svrablavé uši* od Johna Stetze. Zatímco *Svrablavé uši* jsou nevalné kvality, McConnellova kniha způsobila své doby revoluci v teologickém pohledu na Hnutí Víry.

Dílo *Jiné Evangelium* vzniklo jako rozšíření disertační práce, kterou předložil v roce 1982 na teologické fakultě Oral Roberts University s názvem: „Kenyonovo spojení“. Pracuje s jednoduchým sylogizmem. První premisa: Kenyonovo učení má kultické pozadí. Druhá premisa: za otce Hnutí Víry je považovaný Kenneth E. Hagin. Třetí premisa: Hagin je plagiátorem Kenyonova díla. Z čehož vyplývá, že Hnutí Víry je kultické a nebezpečné pro křesťanskou víru. V této jednoduchosti je síla, ale i slabost jeho díla. Pro dokázání „Kenyonova spojení“, dochází často k účelové dezinterpretaci, vytrhávání z kontextu a přehlížení celkového kontextu děl jednotlivých představitelů Hnutí Víry. Autor pak často polemizuje s metafyzickými kulty v místech, kde si předsevzal polemizovat s učením Hnutí Víry a výsledek působí poněkud rozpačitě.

Třetí knihou je neoficiální překlad díla známého „lovce herezí“ Davea Hunta – *Svod křesťanství*, která je šířena přes internet. Autor tu představitelé Hnutí Víry staví do jedné řady s New Age a bez výraznějšího rozlišování odsuzuje všechny, počínaje Paulem Yongi-Cho, přes Francisa McNutta a konče Helenou Blavatskou. I když kniha může být přínosem při varování před pronikáním myšlenek New Age do křesťanství, je možné ji brát spíše jako zdroj referencí pro doplnění studia Hnutí Víry než jako relevantní studium.

Na druhou stranu, nedostatkem literatury od představitelů Hnutí Víry netrpíme. Pokud pomineme některá samizdatové vydání, která není možné v dnešní době běžně sehnat, tak první literatura začala být vydávána začátkem devadesátých let.

Nejvýznamnějším vydavatelstvím bylo Logos, spravované Vodou života. To vydalo tři stěžejní knihy: *Autorita věřícího* od K.E. Hagina (1990), *Víra, která činí zázraky* od Wolfharda Margiese (1992) a *Víra, která přemáhá svět* od Ulfa Ekmana (1991). Tyto knihy společně s dílem *Vítězný život* od Ulfa Ekmana tvoří základní literaturu důležitou pro pochopení učení Hnutí Víry. Od té doby bylo vydáno několik desítek knih a brožur.

Mezi hlavní překládané autory patří *Kenneth E. Hagin*, *Ulf Ekman*, *Wolfhard Margies* a *Paul Yonggi Cho*. Mezi hlavní vydavatelství patří Slovo života Brno i Bratislava, které publikují díla Ulfa Ekmana nebo Lestera Sumralla. Dále je to slovenské Křesťanské společenství Milost, které přeložilo několik děl Paula Yonggi Cho, nebo v poslední době například nejobsáhlejší knihu o uzdravování od T.L. Osborna (*Uzdravenie*). Pravidelně vychází několik překladů nákladem jednotlivých sborů. Naposledy například studijní kniha *Biblický kurz Víry* od K. E. Hagina nebo knihy

K. E. Hagina přeložené *Studium Petřina*, případně knihy Kennetha Coppelanda *Moc spravedlnosti* a *Poznej svého nepřítele* vydané nakladatelstvím Postilla. Kontroverzní jsou některé knihy Wolfharda Margiese, ve kterých vyjmenovává celý seznam chorob a jako jejich příčinu uvádí působení zlých duchů, nebo hřích.

3 Základní body učení Hnutí Víry

V následujících kapitolách se zaměříme na učení Kennetha Hagina a Ulfa Ekmana, kterých díla představují stěžejní nauku, která formovala věřící v českém a slovenském jazykovém prostředí.

3.1 Víra

Jedna ze základních knih Hnutí Víry začíná těmito slovy: „*Mnoho lidí – jak křesťanů, tak nevěřících – si pod pojmem víra představuje obsah náboženského učení. (...) To však není správné pochopení pojmu víra.*“⁶⁵ V chápání víry, dle Margiese, „*dochází k tříbení. Žel i mezi křesťany.*“⁶⁶ Při zběžném prolistování nám do očí udeří slova jako „*modlitba víry, promlouvaná víra*“⁶⁷, „*agresivní víra*“⁶⁸, „*nárokující víra*“⁶⁹ atd.

Víru není nikdy chápána jako obsah učení. Je – a má být – životním stylem každého věřícího. Ekman shrnuje „učení víry“ do této formulace: „*Poznat z Božího slova, Bible: 1) Kdo je Bůh, co má, co může dělat, a co chce dělat. 2) Kdo je věřící, co má, a co může dělat v Ježíši Kristu. 3) Kdo je nepřítel, co má (a co nemá), a co může dělat (a co nemůže). Jinými slovy je to základní biblické vyučování, které se týká pozice a moci věřícího a jeho života v Ježíši Kristu*“⁷⁰

V další kapitole uvedeme základní teze, s kterými Hnutí Víry pracuje.

3.1.1 Základní teze

Základní otázky, na které Hnutí Víry hledá a nabízí odpovědi jsou: Co je víra? Jak můžu víru získat? Může má víra růst? Dostanu to, za co s vírou prosím? A jak se mám vůbec modlit s vírou?

Uvedeme si proto několik tezí, se kterými Hnutí Víry pracuje:

1) Nemodli se za víru – každý věřící víru má⁷¹

Víra je chápána jako dar, který každý věřící přijal od Boha. Hagin se odvolává na slova „*máme ducha víry*“ (2 K 4,13). Tento verš pak rozvíjí dál: „*Pavel říká „máme“*,

⁶⁵ MARGIES, Wolfhard: *Víra, která činí zázraky*, Praha: Logos, 1992, 7.

⁶⁶ MARGIES: op.cit., 7.

⁶⁷ HAGIN, Kenneth Erwin: *Víra hory přenáší*, Dobříš: Henocho, 1997, 117.

⁶⁸ EKMAN, Ulf: *Vítězný život*, Brno: Slovo života, 1996, 106.

⁶⁹ MARGIES: op.cit., 5.

⁷⁰ EKMAN: *Našel jsem svůj osud*, 49.

⁷¹ Srov. HAGIN: *Víra hory přenáší*, 4.

ne „snažíme se získat“, ne „modlíme se za ní“, ne „doutáme“, nebo „zápasíme“, abychom ji získali. „Máme ji.“⁷² Další důraz klade na verš Mk 11,22: „Mějte Boží víru.“ čím se snaží zdůraznit, že se jedná o „Boží druh víry“⁷³, o něco, co si člověk nemůže sám získat ani vyrobit.

2) Míra víry, kterou každý dostal, může a má neustále růst

Hagin zmiňuje Ř 12,3, kde se píše, že „*Bůh každému udělil míru víry.*“⁷⁴ Každému z nás byla tedy přidělena určitá míra víry. Tato míra je však jenom startovacím bodem. „*Vaše míra víry vzroste, když ji budete živit Božím Slovem a procvičováním v praxi.*“⁷⁵ Za příklad dává slova George Muellera: „*Když jsem se na začátku začal modlit a věřit Bohu, vyžadovalo to veškerou mou víru, abych Bohu dokázal věřit, že získám jeden dolar. Po padesáti letech denního živení a uplatňování víry bylo pro mě stejně snadné věřit Bohu, že mi dá milión dolarů jako věřit dříve, že budu mít jeden dolar.*“⁷⁶

Tady mnoho lidí dělá chybu, když chce někdo začít dál, než se momentálně nachází. „*Přirozeně, že to nebude fungovat. Víra se musí živit a vyvíjet, aby mohla růst. A to vyžaduje čas.*“⁷⁷ Nebo jak na otázku „Jak můžu zvětšit svoji víru?“ odpověděl Lester Sumrall: „*Zjisti o Bohu víc.(...) Víra je přímo spojená s naším poznáním Boha.*“⁷⁸

3) Víra vidí neviditelné

Předem si musíme ve zkratce zmínit chápání člověka v Hnutí Víry. Člověk se skládá z ducha, duše a těla.⁷⁹ S fyzickým světem se kontaktuje přes smysly (tělo), s intelektuálním a citovým světem se kontaktuje přes duši a s duchovním světem je v kontaktu pomocí ducha.

Víra, o které mluví, vychází z ducha. Není to záležitost pocitů, názorů, okolností, které kolem sebe vidíme. Musíme se vírou naučit vidět neviditelné.

Příkladem je Abrahám (Ř 4,17-21): „*Abrahám uvěřil podle toho, co bylo řečeno. Neuvěřil na základě toho, co viděl. Neuvěřil podle toho, co cítil. Neuvěřil na základě toho, co mu říkali fyzické smysly. Neuvěřil podle toho, co mu pověděla mysl. Abrahám uvěřil podle toho, co mu řekl Bůh.*“⁸⁰

Z uvedeného slova se vyvozují následující etapy „víry“:

- vírou přijmout Boží zaslíbení

⁷² HAGIN: Víra hory přenáší, 28.

⁷³ HAGIN, Kenneth Erwin: Biblický kurz víry, Příbram: Křesťanské společenství Příbram, 2009, 180.

⁷⁴ Tamtéž 181.

⁷⁵ HAGIN: Víra hory přenáší, 39.

⁷⁶ Tamtéž 40.

⁷⁷ Tamtéž 44.

⁷⁸ SUMRALL, Lester: Viera zmení tvoj svet, Bratislava: Slovo života International, 2005, 65.

⁷⁹ EKMAN, Ulf: Víra, která přemáhá svět, [b.m.]: Voda života, 1991, 31.

⁸⁰ HAGIN: Víra hory přenáší, 75.

- přijatého slova se držet navzdory tomu, co vidíme ve fyzické rovině
- přejít z úrovně naděje do úrovně víry – tj. přestat jenom doufat, ale být pevně přesvědčen o tom, v co doufáme a být si jisti tím, co nevidíme.⁸¹ Jinými slovy – uvěřit proti naději.⁸²

Dochází tak k určitému paradoxu – víra, která se v nás zrodí ze slyšení a činění Božího Slova je tak mocná síla, že se stává důkazem toho, co očekáváme, co je ještě neviditelné.

4) Modlitba víry a vyznávání

V předchozím bodě jsme si uvedli Abrahámův příklad. Bůh „*povolává věci, které nejsou, jako by byly.*“⁸³ I v Gn 17,5 říká: „*učinil jsem tě otcem mnohých národů*“. Abrahámovi je 99 let, na zaslíbené potomstvo už čeká několik let a dítě stále v nedohlednu. V duchovní, neviditelné oblasti, je však už Abrahámovo dítě skutečností. Učitelé Hnutí Víry proto zdůrazňují, že pokud jsme zaslíbení přijali vírou, máme odpověď už teď. Jenom jí ještě není vidět. Proto někdo, kdo říká: „*Věřím, že jednou budu uzdraven*“ víru ve své uzdravení nemá. Je to jenom naděje.⁸⁴ To dokazují dalším slovem: „*Věřte, že všechno, o co při modlitbě prosíte, jste (již) dostali a budete to mít.*“⁸⁵

Modlitba víry proto prochází těmito etapami: V našem životě se vyskytne určitá potřeba. V Bibli nalezneme zaslíbení, které se jí týká. V srdci se nám začne rodit víra. Nejdřív máme jenom naději – „*Bůh možná že může tento problém vyřešit!*“ Začneme proto víc hledat Boha a hledat Jeho vůli v tomto směru. Naděje se postupně začne měnit ve víru až si budeme jisti, že nás Bůh vyslyšel. V tomto momente nastává jakýsi mezičas mezi tím, kdy naše modlitba byla vyslyšena a kdy se její vyslyšení projeví ve fyzickém světě. To, kdy, jak a prostřednictvím koho Bůh odpoví máme nechat na Bohu.⁸⁶

Co však dělat během čekání? Pokud jsme vírou přijali odpověď, tak by jsme se rozhodně neměli znovu modlit za vyslyšení.⁸⁷ Místo toho by jsme měli Bohu děkovat, být trpěliví a vyznávat, čemu jsme uvěřili. Tím se dostáváme k dalšímu bodu, který je pro Hnutí Víry typický.

⁸¹ Srov. Žd 11,1n.

⁸² Srov. Ř 4,18.

⁸³ Srov. Ř 4,17.

⁸⁴ HAGIN: Víra hory přenáší, 74.

⁸⁵ Mk 11,24, zvýrazněná poznámka v textu vlastní.

⁸⁶ EKMAN: Víra, která přemáhá svět, 89.

⁸⁷ Tamtéž 90.

3.2 Vyznávání

„Před několika lety jsem se divil, proč je tolik úžasných křesťanů, kteří milují Boha, ale přitom nikdy neviděli uvolněnou Boží moc. Pak jednoho dne Bůh řekl: „Moc uniká z jejich úst.“ Ukázal mi obraz tlakového hrnce s otevřeným přetlakovým ventilem, z něhož tlak bez užítku unikal a ztrácel se. Pán to použil jako pomůcku, aby mi pomohl pochopit nesmírnou důležitost našich slov.“⁸⁸

Ekman se dál ptá, proč se „z každého prázdného slova, které lidé řeknou, budou skládat účty v soudný den.“⁸⁹ Odpověď nachází ve verších o stvoření světa – na počátku nebylo nic, byl jenom Bůh a záměr, který měl v srdci. Pak se to všechno najednou fyzicky projevilo. Jak? „Bůh to vyslovil!“⁹⁰ Jak tyto slova „vycházela z Božích úst, byla uvolněna Boží moc a to, co měl na srdci ve formě obrazu a přesvědčení, se stalo projevenou realitou.“⁹¹

Pak Bůh stvořil člověka na svůj obraz a učinil ho pánem nad stvořením.⁹² Ekman se dál ptá: „A jak měl člověk panovat nad stvořením? Jako Bůh. A jak Bůh vládne? Jako král.“⁹³ Král vydá slovo – rozkaz a to se pak stane skutečností.

Pádem v Ráji se ale všechno změnilo. Autoritu, skrze kterou měl vládnout slovem a skutkem, ztratil. Jak? Tím, že ďábel do něho zaslal pochybnosti o Božím Slově. Narušil tím jeho společenství s Bohem a přiměl ho věřit a jednat podle jeho – ďáblova slova. „Přesvědčuje nás, abychom věřili jeho lžím a mluvili podle jeho představ. Naše slova mu tím dávají potřebné svolení, aby mohl v nás a naším prostřednictvím dělat své dílo.“⁹⁴

Ekman dále poukazuje, že řecké slovo „*homologeō*“, které překládáme jako „*vyznávání*“ znamená doslovně „*mluvit v souladu s*“.⁹⁵ Správně vyznávat proto znamená mluvit v souladu s tím, co říká Bůh. Dívat se na svět, na nás, na náš život a problémy v souladu s tím, jak se na to dívá Bůh. Pokud například pochybuji o Božím odpuštění, protože mi city říkají, že mi Bůh nikdy nemůže odpustit, tak naleznu například v Bibli slova o tom, že pokud mu vyznáme hříchy, tak nám je odpustí a už nikdy si na ně nevzpomene. Když mě pak přepadnou myšlenky, které jsou v opozici k tomuto slovu, tak začnu vyznávat víru v konkrétní Boží Slovo.

⁸⁸ Tamtéž 69.

⁸⁹ Mt 12,36.

⁹⁰ EKMAN: Víra, která přemáhá svět, 70, odvolávajíc se na Gn 1,3; Ž 33,6.9 a Iz 55,11.

⁹¹ Tamtéž 70.

⁹² Srov. Gn 1,26.28; Ž 8,7 a Ž 115,16.

⁹³ Srov. EKMAN: Víra, která přemáhá svět, 71.

⁹⁴ Tamtéž 71.

⁹⁵ Tamtéž 73.

Závěrem si můžeme uvést svědectví od Kennetha Hagina, které ilustruje jednotlivé body:

„Jeden z pastorů mi řekl: „Bratře Hagine, přivedeme z naší církve jednu ženu, která je chromá a nemůže udělat ani krok. Je jí sedmdesát dva let a poslední čtyři roky nemohla vůbec chodit. Lékař ji sdělil, že už nikdy nebude chodit. (...)

Řekl jsem tedy: „Posaďte se sem a já vám budu sloužit.“ Jakmile jsem jí začal sloužit, řekl jsem mimo jiné: „Sestro, víte, že **jste** uzdravena?“ (...) řekla: „Opravdu jsem?“

Odpověděl jsem: „Jistěže jste. **Již jste** uzdravena. Ne **budete** uzdravená – už jste! A dokážu vám to Biblií.“

Nalistoval jsem do knihy 1Pt 2,24, položil ji na její klín a řekl jsem jí: „Nepřečetla byste 24. verš nahlas? „A četla nahlas: „On sám na svém těle vynesl naše hříchy na dřevo kříže, abychom zemřeli hříchům a byli živi spravedlnosti. Jeho zraněním jste **BYLI** uzdraveni.“

Potom jsem řekl: „Mohu se Vás něco zeptat?“ (...) „Všimněte si, že poslední věta říká: „Jeho zraněním jste **BYLI** uzdraveni.“ Je slovo „**byli**“ v minulém, budoucím, nebo přítomném čase?“

„Proč,“ zeptala se, „je to minulý čas.“ Potom řekla: „Pokud jsme **byli** uzdraveni, pak jsem **byla** uzdravena!“ (...)

„Jó?“ řekne kdosi, „ale já jsem pořád nemocnej.“

Potom tomu tedy nevěříš. Spíš jsi uvěřil tomu, co ti napovídala hlava. Vidiš, před minutou jsi řekl ze srdce: „Věřím Božímu Slovu.“ Ale potom jsi sklouzl zpátky na místo, kde ti hlava řekla: „Ne nejsi uzdraven.“ Otočil ses přímo zpátky a začal chodit podle **vidění místo vírou!** (...)

Pak jsem řekl: „Uděláte co vám řeknu?“ (...) „Jen pozvědněť obě ruce a začněte chválit Boha, protože jste uzdravena. **Nebudete – jste!**“

Přál bych vám, abyste tuto drahou ženu viděli. Prostě, jak malé dítě, pozvedla ruce a tvář se jí rozjasnila, jako neónové osvětlení uprostřed temnoty. Zavřela oči a otočila hlavu směrem k nebi a zvolala: „Drahý pane! Jsem tak ráda, že zase mohu chodit.“

Zatím ještě neudělala ani krok. Ale vidíte, mluvila ze srdce. Uvěřila tomu, co říká Slovo. Uvěřila podle toho, jak je psáno – co bylo řečeno – že Jeho zraněním byla uzdravena!

Milá pani pokračovala: „Pane, Ty víš, jak jsem už byla unavena z toho posedávání, bezmocná po čtyři roky, jsem tak ráda, že jsem uzdravena a že mohu znovu chodit.“ (...)

Obrátil jsem se ke shromáždění a řekl: „Pozvedněme všichni ruce a chvalme Boha s ní, protože je uzdravena.“

Chvilku jsme s ní všichni chválili Boha a pak jsem se k ní otočil a řekl: „Tak sestro, teď vstaňte a chodte!“ a uchopil jsem jí za ruku.

Okamžitě, Bůh a asi pět set lidí je mi svědkem, vyskočila na nohy! Vyskočila na nohy a rychle se posadila a potom znovu vyskočila. (...) Pak asi deset minut běhala, křepčila a vrátila se sednout si na své místo. Všichni jsme s ní pokřikovali, smáli se a plakali.“⁹⁶

3.3 Hřích a vykoupení

Základní teologické východisko Hnutí Víry je spojeno s teologií hříchu a vykoupení. Člověk byl stvořen k obrazu Božímu a pro společenství s ním. „Dokud žil člověk s Bohem, těšil se ze života plného síly a hojnosti, pokoje a harmonie, zdraví a radosti.“⁹⁷ Prvotním hříchem se však odvrátil od Boha a tím i od hojnosti života, které mu Bůh nabízel. „Člověk opustil Boha a upadl do hříchu (Ř 6,23) a díky své vzpouře člověk ztratil kontakt s Bohem. Nejprve zemřel duchovně (Ef 2,1), potom fyzicky a pak věčně. Bez Boha byl navěky ztracen a skrze hříšnou přirozenost vstoupila do jeho každodenního života nenávisť, osamělost, lež, vzpoura, nemoc, chudoba.“⁹⁸ Hřích se rozšířil z generace na generaci a nikdo mu neunikl. Stal se příčinou všech problémů, které postihli lidstvo. Bůh proto poslal svého Syna, aby „aby skrze smrt zničil toho, kdo měl moc smrti, to jest d'ábla.“⁹⁹

Jeho smrtí jsme byli vykoupeni a smířeni s Bohem. Můžeme se narodit k novému životu.

Toto je klasické schéma více méně společné všem křesťanským směrům. V teologii Hnutí Víry však došlo k rozvinutí toho, co si můžeme pracovníčně označit jako „teologie prokletí“. Hřích, přestoupení zákona, s sebou přináší prokletí. V Dt 28,15n můžeme vidět smlouvu, která byla uzavřena mezi Bohem a jeho lidem. Pokud bude lid zachovávat tuto smlouvu, bude požehnaný ve všech oblastech života. Pokud však smlouvu přestoupí, bude stíhaný prokletím, které se s jeho přetrvávající neposlušností bude stupňovat (s cílem přivést ho k pokání).

⁹⁶ HAGIN: Víra hory přenáší, 77-80.

⁹⁷ EKMAN: Vítězný život, 10.

⁹⁸ Tamtéž, 19.

⁹⁹ Žd 2,14.

S hříchem tedy přišla do světa nemoc, chudoba a smrt. Tyto jsou považovány za základní zbraně, kterými ďábel vládne: „*zloděj přichází, jen aby kradl a zabíjel a ničil.*“¹⁰⁰ Tyto tři body si v následujících částech podrobně rozebereme.

Co se tedy stalo na kříži? Kristus na kříž vynesl nejenom naše hříchy, ale i prokletí, které s sebou hřích nese. Na kříži jsme byli zachráněni od:

- hříchu (2 K 5,21)
- nemoci (Iz 53,5; Mt 8,16-17; 1Pt 2, 24)
- chudoby (2 K 8,9)
- duchovní smrti (Ef 2,5)
- prokletí (Ga 3,13-14)
- “ostatní“ – jsme osvobozeni od toho, abychom byli oběťmi deprese, úzkosti, atd.

3.3.1 Vykoupení z nemoci

Uvedeme si pár základních bodů, které shrnul Ulf Ekman:¹⁰¹

1. Vše, co Bůh stvořil, bylo dobré.

Když Bůh stvořil zemi, tak viděl, že všechno je „*velmi dobré.*“¹⁰² Nikde nebyl žádný nedostatek, žádná chyba, vše přetékało životem a bylo zaopatřeno. Člověka stvořil na svůj obraz, aby byl jako On.¹⁰³ Naše tělo učinil dokonce chrámem Ducha Svatého.¹⁰⁴ Proto bychom tím, co stvořil, neměli pohrdat. Lidské tělo, podobně jako každý organismus, má v sobě „*zabudovaný ochranný systém proti nemocem a bojuje s nimi jak jen může. Nikdy nepřijímá nemoci a nepovažuje je za přínos nebo požehnání, ale naopak mobilizuje všechny dostupné prostředky k jejich potlačení.*“¹⁰⁵ Nemoci nás obírají o plnost života, který nám Bůh dal.

2. Nemoc přišla na svět s pádem

Jak jsme si načrtli v předchozí části – hřích spustil destrukční proces, kterého koncem je smrt, jako rezultat odvrácení se od Boha, který je zdrojem života. Původcem nemoci je satan. V J 10,10 je napsané: „*Zloděj přichází, jen aby kradl a zabíjel a ničil; já jsem přišel, aby měly život a měly ho hojně.*“ V Sk 10,38 se pak mluví o tom

¹⁰⁰ J 10,10.

¹⁰¹ EKMAN: Vítězný život, 153.

¹⁰² Gn 1,11.

¹⁰³ Srov. Gn 1, 26-27.

¹⁰⁴ Srov. 1 K 6,20.

¹⁰⁵ EKMAN: Vítězný život, 153.

„jak Bůh pomazal Duchem Svatým a mocí Ježíše z Nazareta, který chodil, konal dobro a uzdravoval všechny utlačované od ďábla, protože Bůh byl s ním.“

Hagin dále uvádí 28 kapitolu Deuteronomia, zvláště verše 58-61 a vyvozuje, že každá choroba je součástí trestu za porušení Božího zákona.¹⁰⁶

„Tato pravda je však někdy špatně vykládána, přičemž vznikne dojem, že i člověk, jenž dostane pouhou rýmu, je buď posedlý nebo velice špatný (...) Uznat ďábla jako základní příčinu všech nemocí není stejné, jako prohlašovat, že každý nemocný člověk je hanebný hříšník, nebo že je posedlý demony.“¹⁰⁷ Hagin ani Ekman netvrdí, že nemoc musí být důsledkem nějakého konkrétního hříchu,¹⁰⁸ přičemž se odvolávají na J 9,3. Nemoc se vyskytuje jako následek prvotního hříchu, jako výsledek osobního hříchu člověka („už nehřeš, aby se ti nepřihodilo něco horšího“ (J 5,14)), nebo jako přímo vyvolané ďáblem (na základě L 13,10-17, kde Ježíš označil stav nemocné jako zajetí, nemoc přišla od satana a má být vysvobozena).

3. Uzdravení jako součást staré smlouvy.

Ochrana před nemocí byla součástí smlouvy mezi Izraelem a Hospodinem. V Ex 15,26 se Bůh představuje takto: *Neboť já jsem Hospodin, já tě uzdravuji,*“ nebo nám v Ex 23, 25 nám dává zaslíbení, že od nás vzdáli veškerou nemoc.

4. Ježíš uzdravil každého, kdo k němu přišel.

Ježíš přišel na svět, aby zjevil Otce. Činil jenom to, co viděl, že koná i jeho Otec.¹⁰⁹ Jeho pokrmem bylo konat „vůli Toho, který mě poslal, a dokončil jeho dílo.“¹¹⁰ To znamená, že kdykoliv někoho uzdravil, byla to Otcova vůle. Ekman jako základní námitku uvádí: „Uzdravil ale Ježíš každého?“ a dává odpověď: „Ano. Uzdravil všechny, kteří k němu přišli.“¹¹¹ *Nevyprázdnil sice všechny nemocnice v Izraeli, ale když k němu někdo přišel pro uzdravení, odešel uzdraven.*¹¹²

5. Ježíš nesl na kříži naše nemoci.

Klíčovým bodem je tvrzení, že Ježíš na kříži nesl naše nemoci, stejně jako nesl naše hříchy.¹¹³ Přiřazování pouze duchovního významu tomuto verši je považováno za umenšování Kristova vykupitelského díla.¹¹⁴

¹⁰⁶ HAGIN, Kenneth Erwin: Vykoupen z chudoby, nemoci a duchovní smrti, Dobříš: Vondra, 2000, 26.

¹⁰⁷ EKMAN: Vítězný život, 154.

¹⁰⁸ Tamtéž, 155.

¹⁰⁹ Srov. J 5,19.

¹¹⁰ J 4,34, kurzíva vlastní.

¹¹¹ Mt 4,23-24; 8,16-17; 9,35; 12,15; 14,14.35-36; 15,30-31; Mk 6,56.

¹¹² EKMAN: Vítězný život, 156.

¹¹³ Srov. Iz 53,4-5.

¹¹⁴ Slova Iz 53,4-5 jsou vysvětleny v Mt 8,16-17, kde je jasné vidět, že to, co Ježíš nesl, byly i naše fyzické nemoci: „Když potom nastal večer, přivedli k němu mnoho lidí posedlých demony a on ty duchy vymítal

6. Ježíš poslal učedníky uzdravovat.

Ježíš přikázal učeníkům uzdravovat nemocné. Nejdřív poslal dvanáct apoštolů.¹¹⁵ Pak poslal dalších sedmdesát.¹¹⁶ Nakonec před svým nanebevzetím poslal učedníky do celého světa, přičemž jedním ze znamení, že někdo v něho uvěřil, bude uzdravování nemocných.¹¹⁷ Ježíš tak bude moci skrze své Tělo – Církev, pokračovat ve svém díle.

3.3.2 Vykoupení z chudoby

Asi nejznámějším a nejkontroverznějším bodem obsaženém v učení Hnutí Víry je učení o *prosperitě*. Jeho základem je přesvědčení, že Bůh chce, aby každý věřící prosperoval ve všech oblastech života. Ohledne tohoto bodu je mnoho nedorozumění a překrouceného chápání.

Ekman z Bible dokazuje, že Bůh dává vždy mnohem hojněji, než my prosíme nebo rozumíme.¹¹⁸ Dávání je jeho charakterem, vždyť nám dal dokonce svého Syna, protože tak velmi miloval svět.¹¹⁹ Jeho vůli je, abychom „*měli život a měli ho hojně.*“¹²⁰ To se koneckonců projevilo už při stvoření světa. Všeho stvořil hojně.¹²¹

Dlouhodobým vlivem řecké filozofie však došlo k deformaci v chápání Písma. Vlivem gnostických myšlenek došlo k oddělení vnitřního, duchovního a vnějšího, materiálního života. Mnoho lidí proto věří tomu, že pod „*veškerým duchovním požehnáním,*“¹²² kterým jsme byli zahrnuti v Kristu, máme rozumět jenom duchovní skutečnosti. Za *duchovní* však máme považovat všechno, co pochází od Boha.

Toto požehnání už bylo zahrnuto ve smlouvě, kterou učinil Hospodin s Abrahámem.¹²³ Skrze něho se pak požehnání rozšířilo na celý izraelský lid a skrze Krista na všechny věřící. Další detaily o Abrahámově požehnání se nacházejí v Dt 28. „*Jestli následuješ Boha a chodíš v poslušnosti, jestli jsi mu poddán a miluješ ho víc než cokoliv jiného, potom všechna požehnání zmiňovaná v této kapitole přijdou na tebe.*“¹²⁴ Ekman

slovem a uzdravil všechny nemocné, aby se naplnilo to, co bylo řečeno skrze proroka Izaiáše: "On sňal naše slabosti a odnesl naše nemoci."

¹¹⁵ Srov. Mt 10,1-8; L 9,1-6.

¹¹⁶ Srov. L 10, 8-9.

¹¹⁷ Srov. Mk 16, 17-20.

¹¹⁸ Srov. Ef 3,20.

¹¹⁹ Srov. J 3,16.

¹²⁰ J 10,10.

¹²¹ Srov. EKMAN, Ulf: Finanční svoboda, Brno: Slovo života, 1996, 11n.

¹²² Ef 1,3.

¹²³ Srov. Gn 12,1-4.

¹²⁴ EKMAN, Ulf: Finanční svoboda, 35.

dává do pozornosti slova z Dt 8,12-18, zejména verš 18, kde je dokonce napsáno: „*Pamatuj na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on, aby utvrdil svou smlouvu, kterou přísahal tvým otcům, jak tomu je dnes.*“¹²⁵

Jako základ učení o prosperitě v Novém Zákoně vidí Ekman Ježíšův kříž: „*Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista, že se kvůli vám stal chudým, ačkoli byl bohatý, abyste vy jeho chudobou mohli zbohatnout.*“¹²⁶ Ježíš se na kříži vzdal všeho. Dal všechno co měl v těle, duši a v duchu. Stal se chudým *na všech úrovních - duchovní, mentální, fyzické a materiální.*¹²⁷ Pavel se dokonce ve zmiňovaných verších nebál použít Ježíšův kříž a Jeho smrt jako příklad toho, proč by Korintští měli dávat peníze.

„*Potřebuješ vidět prosperitu ve správné perspektivě. Není to nic jiného, než naplnění potřeb tak, že máš dost, abys mohl dát ostatním. To je pravá prosperita a bohatství.*“¹²⁸

¹²⁵ Dt 8,18.

¹²⁶ 2 K 8,9. Tato slova je potřeba vidět v kontextu 2 K 8. a 9. kapitola, kde Pavel mluví o peněžní sbírce.

¹²⁷ EKMAN, Ulf: Finanční svoboda, 59.

¹²⁸ Tamtéž, 48.

4 Kritika a pastorační východiska

V předchozí kapitole jsme si popsali základní body učení Hnutí Víry. V následující části je podrobíme kritickému rozboru, který bude představovat základní pastorační východiska.

Tváří v tvář rozšířené kritice Hnutí Víry a tvrzení věhlasných kritiků jako je McConnell nebo Hanegraaf, jejichž tvrzení je jasně kategorické - „Hnutí Víry je heretický kult“ - je nutno položit si základní otázku: „Poskytují teologické slabosti v doktrínách Hnutí Víry dostatečný důvod pro jeho zavrnutí nebo je v jeho rámci dostatek ortodoxního učení, aby byla možná korekce?“¹²⁹

McConnell ve své knize *Jiné evangelium*, kterou se odvolává na Pavlovo prokletí všem, kteří kážou jiné evangelium,¹³⁰ uvádí tři důvody proč zavrhnout hnutí jako celek: „1) pro jeho historický původ, 2) pro jeho heretické nauky a 3) pro jeho kultické praktiky“¹³¹ Další autoři, jako například Hanegraaf¹³², Farah¹³³, Hunt a Mahonel¹³⁴ jsou stejného názoru.

Některé známá díla, jako např. Charismatic chaos od Johna MacArthura, jsou věrné původnímu pohledu evangelikalizmu a nevěří v možnost nadpřirozeného jednání Boha skrze věřící.¹³⁵ Pokud pak v nějakém hnutí dochází k uzdravením, je to buď výsledkem podvodu, nebo působení zlého ducha. S tímto předporozuměním není nezaujatý pohled na Hnutí Víry možný.

Je tedy jediným řešením anathema? A tedy základním pastoračním postojem bude prevence a varování před touto skupinou? Anebo je možné vztáhnout na tento spor spíše

¹²⁹ Následující pojednání, zvláště jeho struktura, je inspirované studií Dereka E. Vreelanda pod názvem: *Reconstructing Word of Faith theology: A defense, analysis and refinement of the theology of the Word of Faith Movement*, která byla přednesena na 30. výročním setkání sdružení Society for Pentecostal Studies. Studie je dostupná na: <http://www.pneumafoundation.org/resources/articles/Reconstructing-DVreeland.pdf> (23.1.2010).

¹³⁰ „Ale i kdybychom vám my anebo anděl z nebe kázali jiné evangelium než to, které jsme vám kázali, ať je proklet!“ (Ga 1,8).

¹³¹ MCCONNELL, Daniel Ray: *Jiné evangelium. Historická a biblická analýza hnutí Víry*. Albrechtice: Křesťanský život, 1996, 181.

¹³² Srov. HANEGRAAFF, Hank: *Christianity in Crisis: The 21st Century*, Nashville: Thomas Nelson Inc, 2009, 7n.

¹³³ Srov. FARAH, Charles: *A critical analysis: the 'roots and fruits' of faith-formula theology*, in: *Pneuma: The Journal of the Society for Pentecostal Studies* 3 (1981) 3-21.

¹³⁴ Srov. HUNT, Dave; MCMAHON, Thomas A[...]: *The seduction of Christianity: spiritual discernment in the last days*, Oregon: Harvest House, 1985. Neoficiální český překlad se vyskytuje pod názvem pod názvem *Svod křesťanstva*.

¹³⁵ Srov. MACARTHUR, John F[...]: *Charismatic chaos*, Grand Rapids: Zondervan publishing house, 1992. Jeho základní teze jsou však následující: Bůh může konat zázraky i dnes, ale ne skrze lidi (str. 131). To platilo jenom pro dobu apoštolů (str.131), kdy bylo potřeba potvrdit jejich kázání zázraky, než se ustanoví biblický kánon (str. 140). Bůh dnes už nemluví, protože Bible je dostatečná (str. 71) a Bůh mluví jenom skrze ni.

Pavlova slova z 2 Tm 2,4-5 o napomínání se vši trpělivostí a učením? Podívejme se proto na jednotlivé body navržené McConnellem, které se staly stěžejnými body kritiky Hnutí Víry.

4.1 Historické kořeny Hnutí Víry

Základní historický argument vznesený kritiky Hnutí Víry je tvrzení, že teologie hnutí vychází z metafyzických kultů, souhrnně označovaných jako Nové Myšlení (New Thought). K tomu slouží jednoduchý sylogismus. První premisa: nesprávné historické kořeny produkují nesprávné ovoce. Druhá premisa: teologie Hnutí Víry má nesprávné kořeny. Konkluzí: teologie Hnutí Víry nese zlé ovoce.

McConnell uvedený sylogismus konkretizoval následovně: Hnutí Víry považuje za svého duchovního otce Kennetha E.Hagina. Hagin však opsal několik statí svých knih od E.W.Kenyona, kazatele z přelomu 19. a 20. století, který byl dle něho ovlivněn myšlenkami metafyzických kultů.¹³⁶ Skutečným otcem hnutí je proto E.W.Kenyon. Hnutí Víry je pak skrze „*Kenyonovo spojení*“ heretickým hnutím, které do křesťanství vnáší kultické prvky.

V reakci na McConnella uvádí Vreeland 3 chyby, kterých se McConnell dopouští: 1) nesprávná historická interpretace Kenyonova vztahu s hnutím Nového Myšlení, 2) nepochopení Kenyonovy teologie a 3) nedostatek pozornosti věnovaný ostatním zdrojům ovlivňujícím Hagina.

4.1.1 Kenyon a metafyzické kulty

Doba, ve které Kenyon žil, byla poznamenána prudkým nárůstem různých metafyzických směrů jako Křesťanská věda nebo Nové Myšlení. Pokud pomíneme skutečnost, že Kenyon se s nimi v pastorační a evangelizační praxi dostával do styku, uvádí McConnell stěžejní obvinění založené na Kenyonově účasti v Emersonově škole řečnického umění. Škola byla založena v roce 1880 Charlesem W. Emersonem a postupně se stala jedním z nejdůležitějších center Nového Myšlení. Kenyon navštěvoval kolej v roce 1892 a tento pouhý fakt stačí McConnellovi na to, aby vyvodil závěr, že Kenyon byl silně

¹³⁶ Haginův plagiárismus se vysvětluje tím, že během svých kázání často citoval různé autory. Při prepisu jeho kázání však nebyly rozlišeny citace. Nakolik jsou jeho knihy z převážné části prepisy jeho kázání, tak došlo k obvinění z plagiárizmu Na oficiálních stránkách společnosti Kenyons Gospel Publishing, kde Kenyonova rodina pokračuje v publikaci Kenyonových děl, je toto tvrzení zopakováno a nařčení Hagina z plagiátorství je odmítnuto, viz odpověď na strance: <http://www.kenyons.org/Plagiarism.htm> (20.2.2010).

ovlivněn metafyzickým učením těchto kultů. Joe McIntyre, citujíc z historických analýz Emersonovy koleje dokazuje, že škola se začala v té době teprve formovat daným směrem.¹³⁷ Další významný představitel, který na škole učil, Ralph Waldo Trine, neučil doktríny Nového Myšlení až do roku 1894, kdy školu opustil a začal být proslulý až kolem roku 1896, kdy byl Emerson již ordinovaným baptistickým kazatelem.¹³⁸

McConnell závěrem přiznává, „že nám chybějí biografické údaje z Kenyonova mládí, což hlubší analýzu vlivu Emersonovy koleje na jeho život dosti znesnadňuje.“¹³⁹ Všechny další důkazy je proto potřeba čerpat z jeho děl. Nicméně obvinění, i když je založeno na pouhých domněnkách zformulovaných s cílem podpořit předem daný závěr, bylo vzneseno a je hojně používáno.

Tento falešný předpoklad zkompromitoval celé jeho teologické dílo. McConnell a většina dalších kritiků se pak dopouští hlavní slabiny svých pojednání, když místo nezaujatého posouzení Kenyonova díla hledá podobnosti s metafyzickými kulty, protože jejich předpoklad velí, že tam podobnosti prostě být musí.

Kenyon je tak například obviněn z toho, že zastává deismus, když mluví o „*velkých duchovních zákonech řídících neviditelné životní síly*“¹⁴⁰ nebo dualismus či gnosticismus, když mluví o „*dvou druhích poznání*“¹⁴¹ I zběžná četba jeho knih ukáže, že toto tvrzení není pravdivé.¹⁴² Kenyon ve svých kázáních a publikacích otevřeně kritizuje metafyzické hnutí a své pohnutky vysvětluje tím, že „*nemůžeme přehlížet úžasný růst Křesťanské vědy, Unity, Nového myšlení a spiritismu....Je to obžaloba současné církve – nejen obžaloba, ale*

¹³⁷ Srov. MCINTYRE, Joe: E.W. Kenyon and His Message of Faith: The True Story, Lake Mary: Creation House, 1997, 22.

¹³⁸ Srov. tamtéž, 17-19.

¹³⁹ MCCONNELL: Jiné evangelium, 53.

¹⁴⁰ Srov. tamtéž, 55.

¹⁴¹ Srov. JACOBSEN, Douglas Gordon: Thinking in the Spirit: theologies of the early Pentecostal movement, Bloomington: Indiana University Press, 2003, 320n.

¹⁴² Kenyonův Bůh je osobním Bohem, tak jako je představený v Bibli. „*Vědomí hříchu (sin consciousness) v nás vytvořilo nesprávný obraz Boha a nesprávný obraz nového stvoření. Způsobilo, že vidíme Boha jako svatou, přísnou a nepřístupnou Bytost, která je neustále připravena odhalovat náš hřích a zatratit nás...Tento pohled je nesprávný: On je Bůh Otec... Když ho známe jako milujícího, něžného Otce, který touží po společenství s námi a žít s námi, tak se celý obraz promění.* (viz KENYON, Essek William: Two Kinds of Righteousness, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1965, 3). Obvinění z gnosticizmu, nebo dualizmu je stejně neopodstatněné. Kenyon rozlišuje dva druhy poznání: smyslové poznání (sense knowledge) a zjevené poznání (revelation knowledge), „*které k nám přišlo skrze zjevení nazývané Bible. To je zjevené poznání. Přivádí nás do kontaktu se Stvořitelem. Odpovídá na otázku „Proč?“ týkající se stvoření, smyslu existence člověka, jeho přirozenosti a konečném cílu. Odpovídá na otázky, na které smysly nejsou schopny nalézt sami odpověď....Můžete tak vidět, proč smyslové poznání, které nemůže rozumět duchovním věcem, bude popírat zázraky, možnost obdržení odpovědi na modlitbu, Kristovo božství, bude diskreditovat Jeho vzkříšení a zázraky. Je proto možné očekávat, že smyslové poznání bude popírat nadpřirozeno, protože jej nemůže pochopit a ani vysvětlit.*“ (viz: KENYON, Essek William: Two Kinds of Righteousness, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1968, 5-6). Je proto s podivem, jak mohl McConnell dojít k takovému obvinění Kenynona. Kenyon je věrný i stěžejním křesťanským dogmatem, které Nové Myšlení popírá, jako je trojiční nauka, Kristovo božství, panenské narození, skutečnost hříchu a nutnost vykoupení skrze Krista atd.

*i výzva.*¹⁴³ V podobném duchu se nese i dokument Kristus pramen živé vody.¹⁴⁴ Přitažlivost těchto hnutí se nesmí podceňovat, jejich úspěch je pro Církev výzvou¹⁴⁵ a Církev nesmí být hluchá, musí „*naslouchat křiku, často tichému, který stoupá ze srdcí osob a který, jestliže ho církev neslyší, je přivádí jinam.*“ Co je však problematické, jsou odpovědi, které tyto směry nabízí.¹⁴⁶

Pro posouzení ortodoxie učení, nám pak Církev nabízí několik základních otázek:¹⁴⁷

- Bůh je bytost, se kterou navazujeme vztah, nebo je něčím, co lze použít, silou k tomu, abychom byli mocnější? Je Bůh interpretován jako životní princip, „základní energie kosmu“ nebo jako osoba? Bůh často není hledán mimo nás, ale v našem nitru. Pokud je i mimo, tak jenom proto, abychom ním mohli manipulovat a používat si ho.
- Existuje jediný Ježíš Kristus, nebo jsou jich tisíce? Kristus je často představován jako jeden z mnohých „zasvěcenců“ a fundamentální důležitost jeho vykupitelského díla je popírána.
- Spasíme se sami, nebo je spása nezaslouženým Božím darem? Spása se uskutečňuje skrze samořízenou proměnu myšlení, přičemž klíčové pojmy jsou sebenaplnění, seberealizace a sebevykoupení.
- Pravdu tvoříme, nebo ji přijímáme? Pro křesťany je cestou, pravdou a životem Kristus. Věřící se proto musí podřídít Kristu a jeho zjevení.
- Modlitba a meditace: obracíme se k sobě samým nebo k Bohu? To, co je považováno za modlitbu, je často jenom technikou, která není vztahem, ale praktikováním principů, v jádru kterých je přesvědčení o vlastní schopnosti dosáhnout božského, nebo se božskými stát.
- Jsme povzbuzováni k odmítnutí utrpení a smrti, nebo k jejich přijetí? Nebo jinak: je nám nabízená cesta jak prožít pohodlný život bez nutnosti zapřít sám sebe a následovat Krista?

¹⁴³ KENYON, Essek William: The wonderful name of Jesus, Washington: Kenyon's Gospel Publishing Society 1927, 69-70.

¹⁴⁴ Ten sice polemizuje se spiritualitou New Age, ale ta v sebe spojuje mnoho myšlenek a závěru metafyzických kultů, Hnutí lidského potenciálu atd.

¹⁴⁵ „*Lidé cítí, že křesťanské náboženství jim nenabízí nebo jim nikdy nedalo to, co opravdu potřebují*“ (viz Papežská rada pro kulturu: Ježíš Kristus, nositel živé vody. Křesťanské zamyšlení nad „New Age“, Praha: ČBK, 2003, 10.

¹⁴⁶ Srov. tamtéž, 10.

¹⁴⁷ Srov. tamtéž, 4.

McIntyre při zkoumání Kenyonova díla uvádí několik významných autorů, který měli na jeho teologii výrazný vliv. Patří mezi ně: C. H. Spurgeon, R. A. Torrey, A. B. Simpson, Andrew Murray, F. B. Meyer, D. L. Moody, G. C. Morgan, Phoebe Palmer nebo G. D. Watson.

Mezi jeho přátele patřili dále W. Durham, A. S. McPherson, J. G. Lake, F. F. Bosworth, nebo G. B. Studd. Jsou to nejvýznamnější doboví reprezentanti evangelikalizmu, letničního hnutí nebo dobové služby uzdravování.

Kořeny učení E. W. Kenyona je proto potřeba hledat spíše v Hnutí Svatosti (Higher-life) než v Novém Myšlení. V době, ve které Kenyon žil, se v probuzeneckých kruzích začalo objevovat učení o uzdravení. Probuzení nadpřirozeného uzdravení se začalo v USA šířit skrze Johna Alexandra Dowieho. Díky A. B. Simpsonovi a Hnutí Svatosti (Higher-life) se pak poprvé zpopularizovaly pojmy jako „healing in the atonement (uzdravení ve vykoupení) a „claiming one’s healing (proklamovat uzdravení), které adoptovalo letniční probuzení a později Hnutí Víry. Počátky „pozitivního vyznávání“ je tak možné vystopovat až k A. B. Simpsonovi, který napsal: „*Věříme, že Bůh uzdravuje, ještě předtím, než je nám dán jakýkoliv důkaz. Je tomu třeba věřit jako nastalé skutečnosti a pak se odvážit. Máme jednat, jakoby to už byla pravda.*“¹⁴⁸

V té době se objevuje i Křesťanská Věda, Nové Myšlení, které taky nabízejí uzdravení. Nově praktikována víra křesťanů v Boží nadpřirozené jednání je tak připodobňována těmto kultům. A. B. Simpson k tomu poznamenává: „*padělky jsou často překvapivě důkazem existence něčeho skutečného.*“¹⁴⁹

Hagin sám se pak odvolává na Finneyho, Whitefielda, Cartwrighta, Dowieho, nebo Wiggleswortha¹⁵⁰. Pro poslední dva je pak typický důraz na víru v Boží Slovo navzdory veškerým okolnostem a Boží uzdravování.¹⁵¹ Nezanedbatelnou skutečností je i Haginovo působení jako kazatele Assemblies of God¹⁵² a zejména jeho aktivní účast v Uzdravovacím probuzení (Healing revival).

¹⁴⁸ SIMPSON, Albert Benjamin: *The Four-Fold Gospel*, Charleston: BiblioBazar, LLC, 2009, 102.

¹⁴⁹ SIMPSON, Albert Benjamin: *The Gospel of Healing*, Camp Hill: Christian Publications, 1986, 55-56.

¹⁵⁰ Hagin se například v předmluvě k dílu *Autorita věřícího* (Praha: Logos, 1990) odvolává na stejnojmenný traktát *Autorita věřícího* od misionáře Johna A. McMillana, který vzešel z Keswického hnutí a Higher Life. Hagin dále na několika stranách cituje Smitha Wiggleswortha (str.15, 28, 47-48), letničního kazatele vzešlého též z Hnutí svatosti. V nauce o nadpřirozeném uzdravování se pak víckrát odvolává na Johna A. Dowieho, předchůdce letničního hnutí (například v díle *Vykoupen z chudoby, nemoci a duchovní smrti*, 37-43), nebo na Dr. Lillian B. Yeomans (tamtéž, 45-50), která byla v Chicagu vysvobozena z drogové závislosti v jednom z Dowieho uzdravovacích domů a pak začala kázat o nadpřirozeném uzdravování po celých Spojených Státech.

¹⁵¹ Charles Farah ve zmiňovaném díle *Critical Analysis* přiznává, že, „*historicky, kořeny jejich (Hnutí Víry) teologie jdou až k myšlenkám Charlese Finneyho.*“

¹⁵² Srov. SYNAN, Vinson.: *The Faith of Kennetha Hagin*, in: *Charisma and Christian Life* 6 (1990), 65-66. V interview Hagin uvádí, že „*vše co vím o uzdravení, jsem se naučil v Assemblies of God.*“

4.1.2 Shrnutí

Snaha kritiků směřuje k tomu, aby byly historické kořeny Hnutí Víry v Hnutí Svatosti a letničním hnutí zpochybněny. Přiznáním letničních kořenů by Hnutí Víry získalo ortodoxní základy, které jsou v přímém protikladu stěžejní tezi o „Kenyonově spojení“. Místo kultického pozadí je proto potřeba vidět kořeny Hnutí Víry v kontextu celé „předletniční“ a letniční zkušenosti.

Učení Hnutí Víry se postupně formovalo od Finneyho, přes probuzenecké hnutí, Uzdravování vírou (Faith-Cure movement), Hnutí Svatosti a letniční hnutí. Kenyonovo učení bylo přesně v duchu těchto hnutí i když často používal netradiční výrazové prostředky.

To poskytuje dostatečnou záruku, abychom nad hnutím jako celkem nevynesli odsouzení. Hnutí Víry potřebuje spíše doktrinální rekonstrukci než paušální odsudky, zvláště když neexistuje žádný „ústřední orgán“, který by reprezentoval oficiální učení hnutí. V další části se proto zaměříme na stěžejní oblasti, kterým Hnutí Víry učí: víra, pozitivní vyznávání, uzdravení a prosperita.

4.2 Rekonstrukce učení a základní úkoly pastorace

Hnutí Víry je velice různorodou skupinu různých církví, sborů a služeb. To představuje problém v identifikaci toho, co je „teologie Hnutí Víry“. Nejeфекtivnějším analýzou proto bude zaměřit se na dílo Kennetha Hagina, jelikož jeho učení představuje společného jmenovatele téměř všech „služebností Víry.“¹⁵³ V našich podmínkách je stěžejní i dílo Ulfa Ekmana. Metodika bude následující: v prvním kroku si připomeneme učení Hagina-Ekmana, pak uvedeme excesy, kterých se někteří služebníci nebo věřící dopouštějí a po té budeme jedno i druhé konfrontovat s Božím Slovem a učением Církve. To nám bude sloužit jako východisko pro základní úkoly pastorace při setkání s tímto hnutím.

4.2.1 Přirozenost víry

Základní teze Hnutí Víry vycházejí z verše Mk 11,22: „*Mějte Boží víru*“, které Hagin a po něm další, včetně Ekmana překládají jako: „*Mějte Boží druh víry*.“ Hanegraaf

¹⁵³ Srov. VREELAND: Reconstructing Word of Faith theology.

obviňuje Hagina ze zavádění¹⁵⁴ a McConnell přichází s klasickou tezí, že tento překlad převzal od Kenyona.¹⁵⁵ Hagin ovšem píše: „*Mějte víru v Boha, nebo jako uvádějí poznámky: Mějte víru Boží. Znalci řečtiny dodávají, že to může být přeloženo i jako: Mějte Boží druh víry.*“¹⁵⁶ Hagin tedy vycházel z překladatelských poznámek ve své Bibli.¹⁵⁷

Tento „Boží druh víry“ je pak uvolněn stejně jako u Boha – Bůh promluvil a stalo se. Je používán i pro teologický konstrukt Hnutí Víry, ve kterém byl člověk stvořen k obrazu Božímu a tím i k používání víry, tak jak ji používá Bůh. Hagin, stejně jako Ekman, staví toto učení do kontextu celé Bible a zejména jejího zaslíbení, tj. vyznávat Boží zaslíbení a nárokovat si je, zatímco někteří zacházejí mimo hranice Božího Slova a vyvozují možnost tvořit realitu skrze víru uvolněnou promluveným slovem.

Klasičtí autoři jako Hagin nebo Ekman zdůrazňují, že víra je v první řadě vztah s Bohem a je činná skrze lásku.¹⁵⁸ Někteří exponovaní představitelé Hnutí Víry, jejichž materiály nejsou přeloženy do češtiny, však začali zdůrazňovat principy, kroky, jak dosáhnout toho, o co žádáme. Price například vyvolal pobouření na univerzitě Orala Robertse, když během kázání vyslovil: „*To není Bůh, kdo nás uzdravuje, je to vaše víra!*“¹⁵⁹ Charles Capps napsal: „*Boží Slovo je spirituální zákon. Funguje právě tak spolehlivé jako každý jiný přirozený zákon. Slova ovládaná spirituálním zákonem se stanou „spirituální silou“, která pro Vás pracuje. (...) Člověk byl stvořen v Boží třídě (...) spirituální bytost schopná operovat na stejné rovině víry jako Bůh.*“¹⁶⁰ Yonggi Cho pak mluví v podobném duchu o zákoně „čtvrté dimenze“¹⁶¹ a dokonce říká: „*Promluveným slovem si stvoříme náš vesmír okolností.*“¹⁶²

Tato neosobní síla je však „*otrockou loutkou každého, kdo zná „formule“ a „duchovní zákony“ a kdo ví, jak tohoto boha ovládat.*“¹⁶³ Z těchto příkladů je zřejmé, že biblické principy jsou odděleny od Krista a tímto přístupem se dostáváme na nebezpečnou

¹⁵⁴ Srov. HANEGRAAFF: Christianity in Crisis, 119.

¹⁵⁵ MCCONNELL: Jiné evangelium, 134n.

¹⁵⁶ HAGIN, Kenneth Erwin: New Thresholds of Faith, Tulsa: Faith Library Publications, 1977, 74.

¹⁵⁷ Tyto poznámky obsahuje například překlad English Bible, většina King's James versions, nebo Dake's Annotated Refence Bible.

¹⁵⁸ Srov. HAGIN, Kenneth Erwin: Lásky, cesta k vítězství, Praha: Studio Petřina, 2008.

¹⁵⁹ MCCONNELL: Jiné evangelium, 100 (pozn.20).

¹⁶⁰ CAPPS, Charles: Tongue – a creative force, cit. in.: HUNT; MCMAHON: Svod křesťanstva, neoficiální český překlad Antonína Uhlíře, 33.

¹⁶¹ Srov. CHO, Paul Yonggi: Štvrtá dimenzia, druhá časť. Humenné: Křesťanské spoločenstvo Humenné, 2001, 43n.

¹⁶² CHO, Paul Yonggi: Solving lifes problems, Plainfield: Bridge Logos, 1980.

¹⁶³ MCCONNELL: Jiné evangelium, 135.

půdu, kde se můžeme snažit být jako Bůh, případně implicitně popřeme Boží svrchovanost a změníme ho v pouhého „vesmírného poskoka.“¹⁶⁴

Dotazeno do důsledků, tímto výkladem se víra mění v nezávislou sílu a Boží slova při stvoření jsou efektivní díky něčemu co je mimo něj, co je popřením jeho přirozenosti. Tato neosobní síla pak může být využita kýmkoliv.

Je to ovšem důsledek chybné exegeze a jejího překroucení dalšími učiteli, ne úmyslného zavádění. Hagin by se pod zpochybnění Boží přirozenosti nikdy nepodepsal.

„Boží druh víry“ je nevhodný termín, který by se měl nahradit „vírou v Boha“. Důraz na víru je možné vystavět na vhodnějších biblických verších¹⁶⁵ a to bez toho, že by bylo nutné zpochybnit fundamentální závěry Hnutí Víry.

Ohledně přínosu – ten spočívá zejména v systematickém a prakticky zaměřeném vyučování, které nám může pomoci žít víru velice konkrétně a plodně.

4.2.2 Pozitivní vyznávání

Nejvýraznějším a současně i nejdiskutovanějším znakem Hnutí Víry je důležitost vztahu mezi vnitřním přesvědčením a verbálním vyznáním. Verbální vyznávání je často kritiky neoprávněně považováno za přímo ovlivněné silou myšlení praktikovanou v metafyzických kultech.¹⁶⁶

Jako příklad můžeme uvést opět McConnella: „*Pracovním předpokladem pozitivního vyznávání je, že čemu člověk věří a co vyznává, určuje co od Boha získá. Jak to formuluje Hagin: Čemu věříme, je výsledkem našeho smýšlení. Smýšlíme-li špatně, budeme také špatně věřit....Věříme-li špatně, budeme také špatně vyznávat. Jinými slovy, co řekneme, bude také špatné a všechno to bude záviset na tom, jak smýšlíme.*“ Studnicí, z níž vyvěrá veškeré pozitivní vyznání, je pozitivní mentální postoj [positive mental attitude].“¹⁶⁷ Toto tvrzení je opět důkazem McConnellova nedostatečného čtení Hagina. Hagin v *How to Turn Your Faith Loose* píše: „*Vždy můžeš na základě toho, co někdo říká rozlišit, jestli věří správně. Pokud je jeho vyznání špatné, bude také i jeho víra. Pokud je jeho myšlení špatné, je to jenom kvůli tomu, že jeho mysl ještě nebyla obnovena Božím*

¹⁶⁴ Naštěstí z kontroverzních knih, nakolik je mi známo, byla přeložena jenom kniha Štvrtá dimenzia a uvedené učení je v českém prostředí téměř neznámé.

¹⁶⁵ Srov. L 18,8; 22,32; 2 K 1,24;5,7; Ga 2,16; Ef 2,8; 3,17; 1 Te 1,3; Žd 6,1; 11,6; 1 Pt 1,5,7; 1 J 3,23, Ju 1,3.

¹⁶⁶ Nedorozumění působí už samotné spojení „pozitivní vyznání“, které evokuje teze Nového myšlení. Původním záměrem však bylo zdůraznit, že ke křesťanské praxi nepatří jenom vyznávání hříčů (tj. negativní vyznání našich provinění) ale i vyznání našeho „pozitivního souhlasu“, víry v Boží zaslíbení.

¹⁶⁷ MCCONNELL: *Jiné evangelium*, 136, citujíc HAGIN, Kenneth Erwin: *Right and Wrong Thinking*, Tulsa: Faith Library Publications, 1966, 3.

*Slovem. Pořád nemůžu pochopit, jak si někdo může myslet, že se mu může dostat pomoci od Boha jinak než skrze Bibli. Bůh jedná ve shodě se svým Slovem. S jeho Slovem bychom měli zacházet s takovou úctou, s jakou bychom zacházeli s Ježíšem, kdyby tu teď byl v těle.*¹⁶⁸

Pro Hagina nemá pozitivní vyznání zdroj v mentální kapacitě ač obsahuje kognitivní prvek. Je přilnutím srdce k pravdě Božího Slova a protože z plnosti srdce hovoří ústa, je toto přilnutí navenek projeveno pozitivním vyznáním. V tom je základní rozdíl mezi Hnutím Víry a metafyzickými kulty. Jejich postoj k realitě je výrazně gnostický. Fyzická realita je jenom zdání, které je utvářeno psychickými silami, myšlením jedinců. Ti, kteří mají přístup ke správnému učení, pak budou schopni odmítnout fyzickou realitu a silou myšlenky stvořit novou. „*Základem (metafyzických kultů) je tvrzení, že materiální svět není reálný. Co se zdá být fakty, jsou jen ideje. Takže učitelé tohoto omylu jdou dál a tvrdí, že ani tělo není reálné. Proto ani choroba není reálná, protože nemá žádnou materii, na které by mohla existovat.*“¹⁶⁹

Naproti tomu Hnutí Víry realitu nepopírá. Poukazuje jen na to, že tato fyzická realita není konečná a kromě ní je tady Bůh, který je nad ní.¹⁷⁰

Bohužel, ale i zde došlo k překroucení, či k dotažení některých, nesprávně formulovaných výroků, za nebezpečnou hranici. V učení mnoha představitelů Hnutí Víry proto zaznívá možnost tvořit realitu, přičemž někteří to chápou jako duchovní zákon, který je pro křesťana omezen na praktikování pouze v hranicích Božího Slova (Hagin) a někteří jako možnost být spolutvůrci společně s Bohem (Cho). Největším nebezpečím, které tak může od základu zdeformovat jakékoliv pozitivní přínosy učení Hnutí Víry, je posun od teocentrizmu k fideicentrizmu. Se ztrátou zdroje i cíle, kterým je jedině Bůh, tak skutečně hrozí deformace v sobecký systém využívání Boha a víry k realizaci vlastních tužeb.

V praxi pak často docházelo k nesprávnému posunu v pozitivním vyznávání, kdy byly symptomy nemocí popírány a odmítaná lékařská péče, coby potvrzení našeho postoje víry. V současnosti je nejčastějším nešvarem kritický pohled na lidi, kteří vyznávají nějakou potíže a jejich napomínání, aby se drželi správného vyznání. Místo toho, aby věřící radši změnil svůj denní režim a pořádně se prospal, je vyzván, aby odmítl ducha únavy a vyznával, že Hospodin je silou všem zemdleným. Další implikace jsou nasnadě. Naštěstí se

¹⁶⁸ HAGIN, Kenneth Erwin: How to Turn Your Faith Loose, Tulsa: Faith Library Publications, 1978, 17.

¹⁶⁹ SIMPSON: The Fourfold Gospel, 79.

¹⁷⁰ Hagin k tomu poznamenává: „*Musíme kráčet vírou a ne viděním (2 K 5:7). Někteří toto učení nepochopili a tvrdí, že říkám lidem, aby popírali symptomy (...) Myslí si, že učím Křesťanskou vědu. Každopádně, toto není Křesťanská věda, je to používání křesťanských smyslů. My nepopíráme bolesti ani jiné symptomy, ty jsou až příliš reálné. Ale místo toho hledíme za ně, na Boží zaslíbení.*“ (viz HAGIN, Kenneth Erwin: New Thresholds of Faith, Tulsa: Rhema Bible Church, 1985, 5).

většinou jedná jenom o jednotlivce, ovšem riziko osvojení si tohoto postoje větší skupinou tu pořád bude.

Základním pastoračním požadavkem je proto demystifikovat „vírou naplněná slova“ a vzít jim jejich magicky chápanou moc. Při pastoraci se musíme zaměřit na to, abychom víře, tak i pozitivnímu vyznávání, vrátili jejich zdroj i cíl, kterým je Bůh. Je potřeba si znovu uvědomit, že přistupovat k trůnu milosti s důvěrou, naznamená udělat z Boha vykonavatele našich slov, protože na to máme legální právo na základě Bible. Ano, Bůh je věrný svému Slovu, ale tato zaslíbení se stanou realitou ne kvůli síle víry, ale jenom díky Boží ochotě jednat v odpověď na tuto víru.¹⁷¹ „Z tohoto pohledu, by mělo být vyznávání víry činěno s duchem svatě bázně, které vyvrcholí v ještě větší víru a která bude posilňována transcendentním Bohem, v jehož moci je výsledek.“¹⁷²

Přínosem tohoto učení je pak určitá vnitřní askeze jako důsledek toho, že naše myšlenky, slova a postoj srdce podřizujeme Božímu Slovu. Tím se učíme poslušnosti a přestáváme být měřítkem našeho života.

4.2.3 Uzdravení

Učení Hnutí Víry je nejčastěji praktikováno v službě nadpřirozeného uzdravování. Tomuto důrazu vděčí za své kořeny v Uzdravovacím a Letničím hnutí. Tato tradice odvozuje nadpřirozené uzdravování z Kristově oběti. Na kříží se nám dostalo jak odpuštění hříchů, tak uzdravení těla. V tom spočívá i hlavní rozdíl mezi metafyzikou a Hnutím Víry. Metafyzika učí, že kořenem všeho zla (a tedy i nemoci) je neznalost, omyl, „který činí člověka nešťastným nebo nemocným.“¹⁷³ Vykoupení skrze Kristovu smrt je popíráno. Spasení nám přináší správné poznání. „Krev Ježíše prolitá na zlořečeném dřevě nebyla pro očištění hříchů o nic účinnější, než když proudila v jeho žilách.“¹⁷⁴ Bůh je redukován na vědeckou metodu.¹⁷⁵

V tomto se Kenyon, Hagin a další učitelé víry s metafyzikou radikálně rozcházejí. Jejich christologie a soteriologie je věrna křesťanské tradici.

¹⁷¹ Copeland k tomu dodává: „Ano, Bůh je svrchovaný. Ale svrchovaný Bůh nám dal své svrchované zaslíbení (...) Řekl nám, co máme dělat a co máme očekávat. Samozřejmě, pokud nejsme poslušní, nic se ani nestane. Ale pokud jsme poslušní Jeho Slovu, staneme se účastnými Jeho božské přirozenosti a záměrů. Budeme tím, čím Boží Slovo říká, že můžeme být. Budeme dělat cokoli, co Boží Slovo říká, že dělat můžeme.“ (viz COPELAND, Kenneth: You Do Have a Say, http://www.kcm.org/studycenter/articles/faith_hope/you_do_have_a_say.html (20.12.2004).

¹⁷² VREELAND: Reconstructing Word of Faith theology.

¹⁷³ DRESSER, HORATIO Willis, red.: The Quimby Manuscripts, New Jersey: Citadel 1980, 195.

¹⁷⁴ EDDY, Mary Baker: Science and Health with a Key to the Scriptures, Boston: Trustees 1934, 330.

¹⁷⁵ BRADEN, Charles: Spirits in Rebellion: The rise and Development of New thought, Dalas: Southern Methodist University Press, 1966, 165.

O jednom z rizik napsal John A. Dowie již v roce 1892: „*Nemám rád termín Uzdravování vírou [Faith Healing]...I když je víra velice vzácná milost, pořád je jenom prostředkem sdělování Boží nekonečné lásky a moci a nikdy ji proto nesmíme postavit na místo Boha samotného. Proto jsem rád, že tato skutečnost je vyjadřována slovy Božské uzdravování [Divine healing], nebo „Uzdravování vírou v Ježíše;“ ne uzdravování vírou, ale SKRZE víru; skrze víru v Ježíše, a to Boží mocí.*“¹⁷⁶

Můžeme tak vidět stále ten samý problém, který má své počátky v nesprávné exegezi Mk 11,22 a z ní vyplývajících „zákonů víry“. Víra je esenciální prvek většiny novozákonních správ o uzdravení. Ježíš často poukazoval na víru a mluvil jazykem podobným Hnutí Víry: „Tvá víra tě uzdravila.“ Hnutí Víry však vzalo a dovedlo tyto pravdy do extrému, když vytvořilo systém, který klade „*striktní kauzalitu mezi aplikování principů víry a uzdravení.*“¹⁷⁷ Ve spojení s přesvědčením, že Bůh chce uzdravit každého, to může vést k velkým pastoračním problémům.¹⁷⁸ Pokud je víra chápána jako jediná variabilní složka, která ovlivňuje přijetí uzdravení a nemocná osoba zůstává pořád nemocná, nabízí se závěr, že za přetrvávání nemoci si dotyčná osoba může sama. Pokud je ovšem „*mimořádné uzdravení chápáno jako dar, který člověk může a nemusí dostat, může být touha po mimořádném uzdravení projevem naděje, že nemoc nemusí mít absolutní moc.*“¹⁷⁹ I když hlavní učitelé před tím varují,¹⁸⁰ mnohá svědectví tuto obavu potvrzují.¹⁸¹

Pastoračním úkolem je proto vést k vyváženému chápání mezi Boží vůlí uzdravovat a tajemstvím utrpení. Papež v Salvifici Doloris píše: „*(...) podle křesťanského způsobu myšlení je skutečnost utrpení vysvětlována zlem.*“¹⁸² Utrpení je zlem, které vstoupilo do světa s hříchem, a „*ačkoliv by mělo být lidské utrpení posuzováno jako zdůvodnění konkrétních provinění s velkou rozvahou, jak nám radí případ spravedlivého Joba, přece nemůže být odloučeno od prvotního hříchu.*“¹⁸³ Kristus však na sebe vzal toto lidské

¹⁷⁶ DOWIE, John Alexander: Talks with Ministers on Divine Healing, Chicago: International Divine Healing Association, 1892, 1.

¹⁷⁷ BLUE, Ken: Authority to Heal, Downers Grove: InterVarsity, 1987, 42.

¹⁷⁸ Toto přesvědčení má kořeny v letničním učení: „*Boží uzdravování je integrální částí Evangelia. Osвобоzení od nemoci je obsaženo ve vykoupení a je privilegiem každého věřícího.*“ (viz Assemblies of God Statement of Fundamentals Truths: Divine Healing: An integral part of the Gospel, Springfield: Gospel Publishing House, 1974, 1).

¹⁷⁹ OPATRŇÝ, Aleš: Zázračná uzdravení, in: Dingir 3 (2005), 88.

¹⁸⁰ T.L. Osborn například doporučuje – pokud nemocný není schopný víry ve své uzdravení, mají se najít dva lidé, kteří se shodnou na jeho uzdravení a dotyčný bude uzdraven, co je velice účinná prevence před vynášením unáhlených soudů (srov. OSBORNE, Tommy Lee: Uzdravenie, Banská Bystrica: Kresťanské spoločenstvo Milosť, 2009, 40).

¹⁸¹ Srov. Cesty víry: Evangelium prosperity, <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/407235100051004-cesty-viry/?from=401>, (10.2.2010).

¹⁸² Jan Pavol II: Salvifici Doloris, Praha: Zvon, 1995, čl. 7.

¹⁸³ Tamtéž, čl. 15.

utrpení¹⁸⁴ a po vítězství nad hříchem vítězí i nad smrtí, což znamená, že „*utrpení je pro spasené z eschatologického hlediska úplně odstraněno.*“¹⁸⁵ Tu je ale na místě otázka – pokud je Boží království už mezi námi a roste (nepřijde *až jednou, náhle*), tak nemělo by všude tam, kde se Království nachází, docházet k odstraňování utrpení?¹⁸⁶ Není pak i tvrzení „Bůh chce uzdravit každého“ – pokud se na něho nahlíží z této perspektivy – správné?¹⁸⁷ Pokud ano, tak je to ovšem jenom jedna strana. Tou druhou je, být si vědomý, že utrpení zůstane až do konce zahaleno tajemstvím, na které ne vždy dostaneme odpověď. Boha proto nemůžeme donutit co, jak a kdy má pro nás vykonat. Jsou tu jakoby dva póly: na jedné straně Boží vůle uzdravit každého a na straně druhé být si vědom toho, že Boží království mezi námi ještě není přítomno v plnosti. Všechny nemoci, které jsou nástrojem smrti, budou odstraněny až s její definitivní porážkou.¹⁸⁸ Na druhou stranu je dobré pamatovat, že „*tajemství utrpení*“ pro nás nemůže sloužit jako výmluva. Nedostatečné zdůraznění, že „*nemoc je zlem*“, které nepochází od Boha, může vést k mnohem závažnějším pastoračním problémům, než je pouhé vyvolání pocitu viny z toho, že mám nedostatečnou víru, když jsem nebyl uzdraven. Nemocí postižený člověk může ztratit víru v milujícího Boha, který na něho, nebo jeho blízké, seslal z nějakých „*tajemných důvodů*“ nemoc. To je koneckonců i důvodem, proč tak mnoho lidí odmítá věřit v takového Boha. Pastoračním působením je proto potřeba vést k duchovní zralosti, která bude schopna uchopit a integrovat oba paradoxy.

Nesmí se ani zapomenout, že „*v prostředí katolické církve je v případě vážné nemoci pozornost upřena silně, i když ne výlučně, na svátosti. Jejich přijetí (...) je považováno za zásadní pomoc, která někdy vede i k uzdravení.*“¹⁸⁹

4.2.4 Prosperita

Prosperita v podání Hnutí Víry je nejčastěji spojována s osobním bohatstvím. Proto je Hnutí víry káráno z kázání „*evangelia zdraví a bohatství*“ [health and wealth gospel].

¹⁸⁴ Tamtéž, čl. 16.

¹⁸⁵ Tamtéž, čl. 15.

¹⁸⁶ *Uzdravoval nemocné, těšil zarmoucené, sytil hladové, zbavoval lidi hluchoty a slepoty, malomocenství, posedlosti ďáblem a různých tělesných vad, třikrát navrátil život mrtvým...* (viz Salvifici Doloris, čl. 16).

¹⁸⁷ Klasický argument učitelů Hnutí Víry: „V nebi nejsou žádný nemocní.“ je právě pochopitelný jenom z této eschatologické perspektivy, kdy Boží království je už přítomno, ale ještě ne v plnosti. Tu znova můžeme vidět kořeny v hnutí Pozdního deště. I v teologie Wimberovy Třetí vlny je argumentace potvrzující znamení a zázraky jako normální součást hlásání evangelia založena na teologii Božího království.

¹⁸⁸ Mnoha vyznavači Víry je to i takto chápáno. V jednom rozhovoru mi pastor sboru, formovaného zejména učitelů Víry, řekl: „Věřím, že Bůh chce uzdravit každého a tedy i mne. Věřím tomu, že takto to učí Boží Slovo. I kdyby jsem měl zemřít v této víře a z nějakého důvodu bych nebyl uzdraven, tak tomu budu věřit, protože je to má povinnost. To ostatní je na Bohu.“

¹⁸⁹ OPATRNÝ, Aleš: Zázračná uzdravení, in: Dingir 3 (2005), 88.

Pro mnoho služebníků, zejména ve Spojených státech, bylo učení o prosperitě zámkou k vedení velice nákladného životního stylu, které mnohé pohoršilo. Kazatel Hnutí Víry, Frederick K. C. Price, k tomu napsal: „*Co se stalo je, že mnoho křesťanů udělalo z prosperity něco, co je jenom pro mě. Z poselství prosperity udělali cestu, jak získat větší domy, lepší auta, víc značkového oblečení a mít v bance hezky vysoké konto. Mnozí zapomněli na ty ve světě, kteří nepoznají Ježíše, jsou ztraceni a jdou do pekla.*“¹⁹⁰ I v našich končinách je prosperita někdy chápána jako příslib osobního úspěchu v životě. Jak tedy správně porozumět prosperitě?

Ekman o prosperitě píše: Ježíš přišel, abychom měli život a měli ho v hojnosti (J 10,10). „*Finanční prosperita je nejnižší stupeň takového hojného života.*“ Žít v prosperitě znamená mít tolik, že jsou naplněny nejen tvé vlastní potřeby, ale můžeš také naplnit potřeby ostatních.“¹⁹¹ Joyner dodává: „*Toto se může dotýkat čehokoli: od kvality našeho manželství až po pomazání, které máme k naší službě, nebo jakéhokoliv jiného zdroje, který je potřebný k tomu, k čemu jsme byli povoláni.*“¹⁹²

Joyner se tak dotýká podstaty celého učení o prosperitě: žít v prosperitě „*není jenom to, abychom měli něco, co právě chceme nebo potřebujeme, ale abychom mohli konat Boží vůli bez překážek.*“¹⁹³ Neznamená to však, že nás čeká pohodlný život. „*Finanční nezávislost neznamená, že jsme bohatí nebo že si můžeme koupit cokoli chceme. Znamená to, že jsme svobodni od jakéhokoliv finančního jha, takže můžeme činit rozhodnutí podle toho, co je Boží vůle a ne na základě toho, kolik máme nebo nemáme peněz. Boží vůle může být, abychom měli málo, nebo mnoho.*“¹⁹⁴

Na začátek se však od nás vyžaduje, abychom se jednou provždy rozhodli, že naše peníze, majetek, rodina a čas patří Ježíši. „*Otrok nemá žádné své peníze ani čas a nemůže libovolně nakládat s tím, co mu bylo svěřeno, protože to není jeho. Dokonce i jeho rodina patří pánovi. Dobrovolně se stát otrokem je ten největší závazek na světě, který můžeme udělat a který znamená skutečně obejmout kříž.*“¹⁹⁵

Vyučováním o prosperitě se sleduje, aby věřící poznali, že Bůh je chce osvobodit od každého nedostatku, který může být překážkou v činění Boží vůle. Za tím účelem je potřeba zdůrazňovat na prvním místě naši pozici služebníka a správce Božích zdrojů, které mají být používány pro Boží království. Na tomto základu je pak možné vyučovat

¹⁹⁰ PRICE, Frederick K.C.: The Purpose of Prosperity, Los Angeles: Faith One Publishing, 2001, 6.

¹⁹¹ EKMAN, Finanční svoboda, 94.

¹⁹² JOYNER, Rick: Overcoming the Spirit of Poverty, 9. vydání, Fort Mill: MorningStar Publications, 2009, 4.

¹⁹³ Tamtéž 6.

¹⁹⁴ Tamtéž 8.

¹⁹⁵ Tamtéž 16.

„prosperitu“, která tak bude zasazena do biblického rámce. Věřící se pak nebudou cítit méněcenní, protože nesplňují subjektivní představy o tom, co to znamená prosperovat (často v porovnání se světským měřítky) a budou očekávat zaopatření přiměřeně jejich povolání.

4.2.5 Poznámky k nauce o ztotožnění a zbožštění

Nauka o *ztotožnění* a *zbožštění* jsou dvě okrajové teze, které zmiňovali někteří představitelé Hnutí Víry. Jsou však často používány jako jedny ze stěžejních argumentů zdůrazňujících heretičnost Hnutí Víry.

4.2.5.1 Zbožštění člověka

Podstatou tohoto učení je tvrzení, že znovuzrozením máme účast na Boží přirozenosti,¹⁹⁶ díky čemuž začali někteří učitelé mluvit o „malých bozích“ odvolávajíc se na Ž 82,6. Jsou to velice nebezpečná tvrzení, protože se snadno může stát, že budou špatně vyložena, zvláště díky entuziastickému kázání, jež bývá ve sborech Hnutí Víry obvyklé. Znovu připomenu, že toto učení nebudeme zkoumat do hloubky, neboť u nás není nijak zvlášť rozšířené. Bude stačit, když si ho budeme vědomi. Měřítkem pro posouzení ortodoxie, ať je nám rozdíl mezi křesťanskou „theosis“ a vnitřním bohem¹⁹⁷, který je dle různých novodobých duchovních hnutí přítomen v našem nitru a naším úkolem je objevit a rozvinout naše božství. Irenej Lyonský mluví „o Ježíši Kristu, který se skrze svou nadpřirozenou lásku stal tím, čím jsme my, aby nás přivedl k tomu, že se staneme tím, čím je on.“¹⁹⁸ Křesťanská theose se uskutečňuje díky Boží milosti, ne naší snaze, přičemž jsme si vědomi své hříšnosti a rozhodně ne „božskosti“. „*Mimoto je theosis chápána jako uvedení do života Trojice, dokonalý příklad rozlišení uvnitř jednoty: víc součinnost než splynutí. Vše je plodem osobního setkání, nabídkou nového způsobu života.*“¹⁹⁹

4.2.5.2 Nauka o ztotožnění

S doktrínou o vyznávání souvisí i tzv. nauka o ztotožnění, se kterou přišlo Keswické hnutí svatosti²⁰⁰ - tj. být skrze víru sjednocen s Kristovým vykupitelským dílem.

¹⁹⁶ Srov. 2 Pt 1,4: „...nám byla darována veliká a drahá zaslíbení, abyste se díky nim stali účastníky božské přirozenosti.“

¹⁹⁷ Srov. PELPHREY, Brendon: I said, you are gods: Orthodox Christian Theosis and Deification in the New Religious Movements, in: Spirituality East and West 13 (2000).

¹⁹⁸ Irenej Lyonský: Adversus heresae, cit. in: PRK: Ježíš Kristus, nositel živé vody, 47.

¹⁹⁹ PRK: Ježíš Kristus, nositel živé vody, 47.

²⁰⁰ V katolickém prostředí bychom použili spíše termín sjednocení s Kristem.

Hnutí Víry mu však dalo kontroverzní specifikum. Tím je Kristova duchovní smrt.²⁰¹ Výklad těchto slov je značně široký. V základech stojí Kenyonova snaha zdůraznit Kristovo duševní utrpení, které spočívalo v prožívání opuštěnosti od Boha v momentu, kdy se za nás stal hříchem. Kenyon píše: „*Vše, co Kristus vykonal při své zástupné oběti, bylo vykonáno v jeho duchu. Byl to jeho duch, který byl učiněn hříchem. Byl to jeho duch, který trpěl muka soudu za lidstvo.*“ S tímto nelze než souhlasit. Nebyli jsme vykoupeni fyzickým rozměrem umučení, ale jeho vnitřním aspektem – Kristovou poslušností a dobrovolnou smrtí z lásky k nám. Nicméně další věta je už poměrně nebezpečná: „*Bylo to vzkříšení jeho ducha, které dalo lidstvu vykoupení.*“²⁰² Někteří učitelé Víry pak došli až k tomu, že Ježíš duchovně zemřel, sestoupil do pekla, kde se znovuzrodil a vstal zmrtvých.²⁰³ Tento názor rozhodně nezastávají všichni učitelé Víry. Nakolik je tento jazyk obrazný a nakolik ne, teď nebudeme zkoumat. Ježíš, jako pravý Bůh a pravý člověk, nemohl duchovně zemřít v pravém slova smyslu. Jeho odloučení od Boha, sestoupení do pekla a muky smrti byly substituční. Mluvit o jeho znovuzrození je nesprávné.²⁰⁴

4.2.6 Shrnutí

Jak jsme si mohli stručně ukázat, Hnutí Víry nevzešlo z učení metafyzických kultů, ale má své kořeny v Hnutí Svatosti a letničním hnutí. Proto si paušální odsouzení, jako heretické hnutí nezasluhuje. V mnoha oblastech může být velikým přínosem, ve zdeformované podobě však představuje pastorační nebezpečí. Díky neexistenci žádného oficiálního „orgánu“ je třeba při kontaktu s prvky tohoto Hnutí postupovat individuálně. Předpokladem je proto alespoň základní znalost Hnutí Víry.

²⁰¹ Je patrné, že ne všechny doktrinní otázky, které se v Hnutí Víry řešili, se nějak promítají do praxe nebo víry běžných věřících. Nicméně je dobré je zmínit, nakolik jejich rozvinutí by mohlo vést k závažným důsledkům.

²⁰² KENYON, Essek William: *The Hidden Man: An Unveiling of the Subconscious Mind*, Seattle: Kenyon Gospel Publishing Society, 1970, 47.

²⁰³ COPELAND Kenneth: *What Happened from the Cross to the Throne*, audionahrávka 02-0017, 1990.

²⁰⁴ Při čtení pojednání o tomto konceptu je třeba pamatovat na to, že se jedná většinou o díla protestantských autorů, kteří odmítají tvrzení, že Kristus sestoupil do pekla. Dle katolického učení Kristus sestoupil na místo pobytu zesnulých, kde duše spravedlivých očekávali vykoupení (KKC 633). Bylo to poslední etapou Kristova vykupitelského díla (KKC 634, 637).

5 Místo závěru – výzva obnovných proudů církvi

Podle katolického učení Kristova církev subsistuje v Katolické církvi. Nicméně katolická církev uznává, že během historie vznikaly roztržky, „*leckdy ne bez viny lidí z obou stran. Ti však, kdo se nyní rodí v takových společnostech a dosahují v nich víry v Krista, nemohou být viněni z hříchu odloučení a katolická církev k nim přistupuje s bratrskou úctou a láskou.*“²⁰⁵ Katolická církev je považuje za ospravedlněné vírou a křtem, kterým jsou spojeni s Kristem. Jsou to bratři,²⁰⁶ jejichž „*křesťanský život se živí vírou v Krista a je podporován milostí křtu a slyšením Božího slova.*“²⁰⁷ Církev nás vyzývá, že „*nesmíme nechat bez povšimnutí, že cokoli milost Ducha svatého působí v odloučených bratřích, může sloužit i nám k poučení. Všechno totiž, co je opravdu křesťanské, se nikdy nepřičí pravým hodnotám víry, ale naopak může vždy pomáhat k dokonalejšímu pochopení tajemství Krista a církve.*“²⁰⁸

Petr Hocken ve svém díle *Strategie Ducha?* pak nabízí základní nástin katolického přístupu k obnovným hnutím, proudům života mimo katolickou církev. Jeho východiskem je dvojí působení Ducha Svatého a Syna. Zatímco Duch Svatý je seslán přímo z nebe a působí přímo, tak Syn přijímá lidské tělo a je prostředníkem. Církev a obnovná hnutí pak odráží tuto skutečnost, kdy hnutí zdůrazňují přítomnost a přímé působení Ducha Svatého, které je možné zakusit skrze kázání Božího Slova, bohoslužbu, nebo službu potřebným. Naproti tomu se v katolickém chápání dostává do popředí skutečnost Vtělení, která se odráží ve „*ztělesnění Boží milosti v historické církvi*“²⁰⁹, skrze kterou je napříč celými dějinami zprostředkována. Působení Ducha Svatého není možné omezit na viditelné hranice církve. Každá činnost Ducha však vede k vytvoření těla Kristova a proto i Jeho působení mimo hranice katolické církve vede k budování jedné Kristovy církve. Pokud nedochází k uznání této komplementarity, dochází k výskytu deformací jako výsledků snahy „*stavět se proti přímému působení Ducha a zprostředkující úloze církve.*“²¹⁰

²⁰⁵ DRUHÝ Vatikánský koncil: Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio*, (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon, 1995, čl. 3.

²⁰⁶ Srov. tamtéž, čl. 3.

²⁰⁷ Srov. tamtéž, čl. 23.

²⁰⁸ Srov. tamtéž, čl. 4.

²⁰⁹ HOCKEN, Peter: *Strategie Ducha? Výzva obnovných hnutí pro tradiční církve*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 167.

²¹⁰ Tamtéž, 168. V extrémní verzi katolické pohledu by se jednalo o to, že nemůže přijít nic nového, vše už přišlo skrze 2000 let historie. Přímý přístup každého věřícího k Otci je nahrazen zprostředkující úlohou církve, která tak nahrazuje Krista. Nevyvážeností obnovných hnutí pak může docházet k vyvýšení osobní, přímé zkušenosti s Duchem Svatým, která vede k „*podezřívavosti k jakémukoliv historickému zprostředkování*“. Jakékoliv dovolávání se historických rozhodnutí je chápáno jako omezování svobodného působení Ducha (srv. tamtéž 168).

Hocken dospěl k následujícím závěrům:

1. Duch Svatý působí jak v Katolické církvi, tak v obnovných hnutích.

Z toho vyplývá, že je nutno hledat způsob, jak začlenit obnovní prvky mimo hranice církve. Působení Ducha Svatého se totiž „*vyznačuje jednotou a soudržností.*“

2. Přímé zaměření a organická plnost jsou komplementární.

Přímé zaměření obnovných hnutí není v rozporu s katolicitou a organickou plností. Komplementarita je tudíž možná.

3. Obnovná hnutí existující mimo Katolickou církev jsou součástí Božího soudu a milosrdenství vůči ní

Vznik obnovných hnutí nezačleněných do katolické církve je důsledkem hříchu církevního společenství. Obnovná hnutí však nebyla dána proti církvi, ale pro ni – stejně jako byla dána milost pohanům, aby se v Izraeli vzbudila touha po Kristu.²¹¹

„*Kvůli hříchu v církvích se proudy objevily a vytvořily výrazným způsobem vně církvi.*“²¹² Obnovná hnutí však často zhřešila taky, a to svým opovržením vůči podstatě historických církví. Táto situace pak vyústila v otevřenou opozici mezi „*církvemi*“ a „*sektami*“.

Řešením je pokání, bez kterého není možná úcta k působení Ducha Svatého u těch, kteří „*nechodí s námi.*“ Je potřeba oprostít se ode všech předsudků a pýchy na naši katolickou „*plnost zjevené pravdy*“ a pamatovat, že „*ačkoli má katolická církev celé bohatství Bohem zjevené pravdy a všechny prostředky milosti, přece její členové z nich nežijí s takovou horlivostí, jak by měli, takže se tvář církve jeví méně zářivá bratřím od nás odloučeným i celému světu, a tím se brzdí růst Božího království.*“²¹³

Různé chyby nebo přehmaty, které se vyskytly v Hnutí Víry ať nám nejsou lacinou výmluvou pro odmítnutí toho, co se můžeme díky němu naučit. Protože „*i přes nedostatky, které na nich podle našeho přesvědčení lpí, rozhodně nejsou bez významu a váhy v tajemství spásy. Neboť Duch Kristův se nezdráhá používat jich jako prostředků spásy, jejichž účinnost se odvozuje z plnosti milosti a pravdy, která byla svěřena katolické církvi.*“²¹⁴

²¹¹ Srv. tamtéž 264.

²¹² Tamtéž 264.

²¹³ *Unitatis redintegratio*, čl. 4.

²¹⁴ *Unitatis redintegratio*, čl. 3.

Použitá literatura

ANDERSON, Alan: An introduction to Pentecostalism: global charismatic Christianity, Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

ASSEMBLIES OF GOD STATEMENT OF FUNDAMENTAL TRUTHS: Divine Healing: An integral part of the Gospel, Springfield: Gospel Publishing House, 1974.

ATKINSON, Jay: Manifest Sons of God, <http://latter-rain.com/escha/manifestsons.htm>, (10.2.2010).

BOARDMAN, Wiliam E[...]: The Higher Christian Life, <http://books.google.cz/books?id=03cXAAAAYAAJ&pg=PR1#v=onepage&q&f=false>, (10.2.2010).

BOLZ, Shawn: Keys to Heaven's Economy: An Angelic Visitation from the Minister of Finance, New Hampshire: Streams Publishing House, 2005.

BRADEN, Charles: Spirits in Rebellion: The rise and Development of New thought, Dalas: Southern Methodist University Press, 1966.

BRUNO, Secondin: Nová hnutí v církvi, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.

CESTY VÍRY: Evangelium prosperity, <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/407235100051004-cesty-viry/?from=401>, (10.2.2010).

COLEMAN, Simon: The globalisation of charismatic Christianity: spreading the gospel of prosperity, 1.vydání, Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

COPELAND Kenneth: What Happened from the Cross to the Throne, audionahrávka 02/0017, 1990.

COPELAND, Kenneth: You Do Have a Say,
http://www.kcm.org/studycenter/articles/faith_hope/you_do_have_a_say.html
(20.12.2004).

CUNNINGHAM, Raymond J[...]: From Holiness to Healing: The Faith Cure in America, 1872-1892, in: Studies in church history 43 (1974).

ČURÍK, Peter: Návšteva Ulfa Ekmana v Bratislave, in: Víťazný život 3 (2007).

DOWIE, John Alexander: Talks with Ministers on Divine Healing, Chicago: International Divine Healing Association, 1892.

DRESSER, HORATIO Willis, red.: The Quimby Manuscripts, New Jersey: Citadel 1980.

DRUHÝ Vatikánský koncil: Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio*, (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon, 1995.

EDDY, Mary Baker: Science and Health with a Key to the Scriptures, Boston: Trustees 1934.

EKMAN, Ulf: Církev živého Boha, Brno: Postilla, 1997.

EKMAN, Ulf: Finanční svoboda, Brno: Slovo života, 1996.

EKMAN, Ulf: Našel jsem svůj osud, Brno: Slovo Života, 1998.

EKMAN, Ulf: Víra, která přemáhá svět, [b.m.]: Voda života, 1991.

EKMAN, Ulf: Vítězný život, Brno: Slovo života, 1996.

EKMAN, Ulf: Základy svobody – pro jednotlivce i společnost, Brno: Postilla, 1996.

FARAH, Charles: A critical analysis: the 'roots and fruits' of faith-formula theology, in: Pneuma: The Journal of the Society for Pentecostal Studies 3 (1981).

HAGIN, Kenneth Erwin: Autorita věřícího, Praha: Logos, 1990.

HAGIN, Kenneth Erwin: Biblický kurz víry, Příbram: Křesťanské společenství Příbram, 2009.

HAGIN, Kenneth Erwin: How to Turn Your Faith Loose, Tulsa: Faith Library Publications, 1978.

HAGIN, Kenneth Erwin: New Tresholds of Faith, Tulsa: Faith Library Publications, 1977.

HAGIN, Kenneth Erwin: Right and Wrong Thinking, Tulsa: Faith Library Publications, 1966.

HAGIN, Kenneth Erwin: Víra hory přenáší, Dobříš: Henoch, 1997.

HAGIN, Kenneth Erwin: Vykoupen z chudoby, nemoci a duchovní smrti, Dobříš: Vondra, 2000.

HANEGRAAFF, Hank: Christianity in Crisis: The 21st Century, Nashville: Thomas Nelson Inc, 2009.

HOCKEN, Peter: Strategie Ducha? Výzva obnovných hnutí pro tradiční církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998.

HUNT, Dave; MCMAHON, Thomas A[...]:The seduction of Christianity: spiritual discernment in the last days, Oregon: Harvest House, 1985.

CHO, Paul Yonggi: Solving lifes problems, Plainfield: Bridge Logos, 1980.

CHO, Paul Yonggi: Štvrtá dimenzia, druhá časť. Humenné: Křesťanské spoločenstvo Humenné, 2001.

JACOBSEN, Douglas Gordon: Thinking in the Spirit: theologies of the early Pentecostal movement, Bloomington: Indiana University Press, 2003.

JAN PAVOL II: Salvifici Doloris, Praha: Zvon, 1995.

JOYNER, Rick: Overcoming the Spirit of Poverty, 9. vydání, Fort Mill: MorningStar Publications, 2009.

JOYNER, Rick: Žatva, Bratislava: Horiaci ker, 2002.

JURKOVIČ, Pavel: Pánova cesta, in: Dingir 2 (1998).

KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

KENYON, Essek William: The Hidden Man: An Unveiling of the Subconscious Mind, Seattle: Kenyon Gospel Publishing Society, 1970.

KENYON, Essek William: The wonderful name of Jesus, Washington: Kenyon's Gospel Publishing Society 1927.

KENYON, Essek William: Two Kinds of Righteousness, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1965.

KENYON, Essek William: Two Kinds of Righteousness, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1968.

LUŽNÝ, Dušan: Nová náboženská hnutí, CERM, 1994.

MACARTHUR, John F[...]: Charismatic chaos, Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1992.

MARGIES, WOLFHARD: Osvobození, [b.m.]: Logos, 1991.

MARGIES, Wolfhard: Víra, která činí zázraky, Praha: Logos, 1992.

MCCONNELL, Daniel Ray: Jiné evangelium. Historická a biblická analýza hnutí Víry. Albrechtice: Křesťanský život, 1996.

MCINTYRE, Joe: E.W. Kenyon and His Message of Faith: The True Story , Lake Mary: Creation House, 1997.

MURRAY, Andrew: Divine Healing, Springdale: Whitaker House, 1982.

OPATRŇÝ, Aleš: Zázračná uzdravení, in: Dingir 3 (2005).

OPATRŇÝ, Aleš: Sekty jako pastorační problém i úkol,
http://www.knihovna.net/KNIHA/0063_t.htm, (15.5.2010).

OPLETALOVÁ, Petra: Každý člověk má tendenci myslet sektářsky,
http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/kazdy-clovek-ma-tendenci-myslet-sektarsky20080512.html, (10.3.2010).

OSBORNE, Tommy Lee: Uzdravenie, Banská Bystrica: Kresťanské spoločenstvo Milosť, 2009.

PAPEŽSKÁ RADA PRO KULTURU: Ježíš Kristus, nositel živé vody.Křesťanské zamyšlení nad „New Age“, Praha: ČBK, 2003.

PELPHREY, Brendon: I said, you are gods: Orthodox Christian Theosis and Deification in the New Religious Movements, in: Spirituality East and West 13 (2000).

PODMOLIK, John: Nový kovenant: z řeckého originálního textu, Olomouc: John Podmolik Ministries, 2000.

POLOMA, Margaret M[...]: Main street mystics: the Toronto blessing and reviving Pentecostalism, Walnut Creek: Rowman Altamira, 2003.

PRICE, Frederick K[...] C[...]: The Purpose of Prosperity, Los Angeles: Faith One Publishing, 2001.

PRINCE, Derek: Modlitba a půst mění dějiny, Praha: Logos, 1991.

SHERILL, John L[...]: Oni hovoria inými jazykmi, [b.m.], [b.n.], [b.v.].

SIMPSON, Albert Benjamin: The Four-Fold Gospel, Charleston: BiblioBazar, LLC, 2009, 102.

SIMPSON, Albert Benjamin: The Gospel of Healing, Camp Hill: Christian Publications, 1986.

SLOSSER, Bob: Říkali mu pan Letnice (příběh Davida du Plessis), Praha: KMS 1996.

SUMRALL, Lester: Viera zmení tvoj svet, Bratislava: Slovo života International, 2005.

SYNAN, Vinson: The Holiness-Pentecostal Tradition: Charismatic Movements in the Twentieth Century, Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing, 1997.

SYNAN, Vinson.: The Faith of Kennetha Hagin, in: Charisma and Christian Life 6 (1990).

TORREY, Reuben Archer: The God of The Bible, Springdale: Whitaker House Publisher, 2000.

VALENTA J[...]: Letniční a charismatická hnutí (diplomová práce obhájená na FFUM) Brno 1999.

VÁGNEROVÁ, Marie: Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha: Portál, 2004.

VOICE OF HEALING, http://www.ancientwells.org.au/Voice_of_Healing.html (12.1.2010).

VOJTÍŠEK, Zdeněk: Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství, Praha: Portál, 2004.

VREELAND, Derek E[...]: Reconstituting Word of Faith theology: A defense, analysis and refinement of the theology of the Word of Faith Movement, <http://www.pneumafoundation.org/resources/articles/Reconstructing-DVreeland.pdf> (23.1.2010).

WAGNER, Peter Charles: *The Third Wave of The Holy Spirit: Encountering the Power of Signs and Wonders Today*, Ann Arbor: Vine Books, 1988.

WARNOCK, George: *The Feast of Tabernacles*, <http://latter-rain.com/escha/warnock.htm>, (20.12.2009).

WIMBER, John: *Evangelizace Boží mocí. Znamení a zázraky dnes*. [b.m]: Ichthys, 1991.

WIMBER, John: *Neseni třetí vlnou*, Havlíčkův Brod: Ichthys, 1990.

V práci bylo při citaci biblických veršů použito *Českého ekumenického překladu* (citace ze Starého zákona) a překladu *Nové Bible kralické* (citace z Nového zákona). Zkratky biblických knih jsou dle ČEP.

Při citaci cizojazyčných děl se jedná o vlastní překlad autora této práce.

Anotace a klíčová slova

Anotace:

Diplomová práce "Pastorační pohled na Hnutí Víry" se věnuje jednomu ze současných duchovních proudů v křesťanství - tzv. Hnutí Víry. Důraz je kladen na pastorační hledisko, tj. na řešení konkrétních situací, které při kontaktu s Hnutím Víry mohou nastat. K tomu je ovšem třeba poznat teologické pozadí, z něhož HV vychází. Práci proto tvoří část, která se věnuje historii vzniku a vývoje, učení a zmapování situace v České republice. Na ni pak navazuje pastorační část, která konfrontuje teologii HV s učení Katolické církve a nabízí pastoračním pracovníkům pomůcku pro vhodné externí i interní pastorační působení.

Annotation (resume) - *Pastoral view on the Word of Faith movement:*

Thesis "Pastoral view on the Word of Faith movement" deals with one of the contemporary spiritual movements in Christianity - so-called The Word of Faith movement. Emphasis is placed on pastoral aspects, i.e. to deal with specific situations which can occur as results of contact with the Word of Faith movement. As a consequence we need to know the theological background of the WFM. Therefore there is a part which deals with the movement genesis and evolution, teaching and mapping of the situation in the Czech Republic. Following part is pastoral. It confronts WFM theology with teaching of Catholic church and offers help for pastoral workers to take adequate external and internal pastoral steps.

Klíčová slova

Hnutí Víry, víra, pozitivní vyznávání, uzdravování vírou, prosperita

Key words

Word of Faith movement, faith, positive confession, faith-healing, prosperity

Počet znaků:

112 386 (bez mezer)

Resumé

Literatura, která by se zabývala Hnutím Víry, v českém překladu téměř neexistuje. Vyjma několika krátkých statí je k dispozici jenom jedna studie, která nabízí jednostranný a negativně zatížený pohled.

Bakalářská práce *Pastorační pohled na Hnutí Víry* si proto klade za cíl seznámit čtenáře s Hnutím Víry a pojmenovat základní pastorační výzvy, ke kterým při kontaktu s tímto hnutím může dojít.

Vzhledem ke slabému povědomí je hlavním cílem práce obeznámit čtenáře s Hnutím Víry jako takovým. Známost těchto skutečností je nezbytná proto, abychom se vůbec mohli věnovat konkrétním pastoračním výzvám. Například pastýřská péče v oblasti sekt a nových náboženských hnutí v sobě kromě jiného obnáší tři body: *informovat, formovat a správně zacházet s nadšením*. Základní principy můžeme analogicky vztáhnout i na pastorační péči v kontaktu s Hnutím Víry, i když jejich konkrétní obsah bude odlišný.

Pastorační pracovník musí být sám dostatečně obeznámen s Hnutím Víry, aby sám mohl dále informovat o základních aspektech učení a fungování Hnutí Víry. Tomuto se věnuje první část práce, kde se obeznámíme se vznikem a vývojem hnutí. Načrtnutím letničně-charismatické eklesiologie zasadíme hnutí do dějinné dynamiky vzniklých a stále vznikajících obnovných proudů. Studium pramenů dokáže, že Hnutí Víry nevychází z metafyziky 19. a 20. století, ale jeho kořeny je potřeba hledat v Hnutí Svatosti a letničním hnutí. Hnutí Víry tak tvoří součást mozaiky obnovných proudů dvacátého století, kdy přineslo svůj vklad systematickým vyučováním o víře, uzdravování a prosperitě. Dnes je Hnutí Víry už za svým zenitem a z hlavních sborů hnutí jsou dnes povětšinou klasické charismaticko-evangelikální sbory. Zmapování situace v České republice a přehled sborů ovlivněných Hnutím Víry nám toto tvrzení potvrdí.

Následující část se věnuje učení Hnutí Víry, jehož hlavní důrazy jsou kladeny na vyučování o víře, pozitivním vyznávání, vykoupení z nemoci a chudoby.

Formovat a správně zacházet s nadšením nám pak pomůže další část, která se snaží o porovnání a rekonstrukci učení hnutí v konfrontaci s naukou katolické církve. V této části se rozeberou základní teze o přirozenosti víry, pozitivním vyznávání, prosperitě a Boží vůli uzdravit každého. Z rozboru nám vyplynou, jak hlavní pastorační výzvy, tak i úkoly. Hlavním zjištěním pak je, že obvinění Hnutí Víry z kultického původu není udržitelné. Hnutí Víry je součástí křesťanské tradice a jako takové si nezaslouží paušální odsouzení, ale spíše rekonstrukci učení. *Správné zacházení s nadšením* se pak projeví

v uznání přínosů hnutí a *formací* pak pomůžeme přínosy hnutí integrovat do katolické tradice a uchránit se excesů.

Na závěr je zamyšlení o tom, v jakém postoji jsou obnovné proudy vně katolické církve k ní samotné. Ukážeme si, že obnovná hnutí vně katolické církve jsou součástí Božího plánu a nestojí proti ní, ba právě naopak. Byly dány stejně, jako byla dána milost pohanům – aby se vzbudila žárlivost Božího lidu a ten začal hledat Boha.

Práce nemá za cíl věnovat se základním pastoračním principům, ale poskytnout základní východisko pro pastorační péči. Tomu je přizpůsobena jak struktura práce, tak i rozsáhlejší poznámkový aparát, který podrobněji řeší rozebíranou problematiku a odkazuje případné zájemce na další studijní literaturu.